

บทที่ 2

เอกสารและวรรณคดีที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการเปรียบเทียบการใช้กลวิธีในการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีความสามารถในการอ่านสูง ปานกลาง และต่ำ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 1 ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้า และทำความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะได้นำเสนอตามลำดับหัวข้อต่อไปนี้

1. การอ่าน

- ความหมายของการอ่าน
- ความสำคัญของการอ่าน
- จุดมุ่งหมายของการอ่าน
- ประเภทของการอ่าน
- ทักษะพื้นฐานในการอ่าน
- ระดับความสามารถในการอ่าน
- การวัดและประเมินผล การอ่าน

2. การสอนภาษาไทยในระดับประถมศึกษา

- จุดมุ่งหมายในการสอนอ่านเพื่อทำความเข้าใจในระดับชั้นประถมศึกษา
- ตามหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533)

3. กลวิธีการอ่าน

ความหมายของกลวิธีการอ่าน

ลักษณะของกลวิธีการอ่าน

กลวิธีการอ่านตามแนวคิดของอ็อกซ์ฟอร์ด (Oxford, 1990)

ประโยชน์ของการใช้กลวิธีการอ่าน

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในต่างประเทศ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศ

การอ่าน

การอ่านเป็นทักษะการเรียนรู้ที่สำคัญที่สุด ซึ่งบุคคลสามารถใช้ในการแสวงหาความรู้และความเพลิดเพลินได้ตลอดชีวิต ทั้งในเวลาที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียน และเมื่อจบการศึกษาไปแล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโรงเรียน อาจกล่าวได้ว่า การอ่านเป็นหัวใจของกิจกรรมทั้งหลายในการเรียนของนักเรียน เพราะ 80 - 90% ของกิจกรรมการเรียนการสอนล้วนเกี่ยวข้องกับ การอ่านทั้งสิ้น นอกจากนี้จุดมุ่งหมายของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ก็ยังได้ระบุไว้อย่างชัดเจนว่า เพื่อให้นักเรียนรู้จักปรับตัวให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม สิ่งแวดล้อม และวิทยาการใหม่ ๆ รู้จักวิธีการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2520) ซึ่ง "การอ่าน" เป็นเครื่องมือที่ดีที่สุด สะดวกที่สุดในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ตลอดจนการติดตามวิทยาการใหม่ ๆ และสภาพสังคม สิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป จนเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า บุคคลซึ่งอ่านมากเท่าไร ก็จะยิ่งประสบความสำเร็จในการศึกษาหรือการทำงานได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน และความสุนทรีย์อันมีค่ายิ่งมากเท่านั้น

ความหมายของการอ่าน

การอ่านเป็นทักษะที่มีความสำคัญและมีประโยชน์อย่างยิ่งทั้งในด้านการเรียน การสอน การแสวงหาความรู้ และการดำเนินชีวิตประจำวันของบุคคล ดังนั้น นักการศึกษาหลายท่านจึงได้ให้ความสนใจต่อการอ่าน และให้ความหมายของการอ่านไว้ต่าง ๆ กัน ดังนี้

การอ่านเป็นทักษะที่ยู่ยากซับซ้อน ต้องอาศัยการทำงานของสมองในระดับสูงสุด กล่าวคือ การอ่านต้องอาศัยการนึกย้อนกลับ (Recall) การหาเหตุผล (Reasoning) การประเมินผล (Evaluation) การใช้จินตนาการ (Imagining) การเรียบเรียงเป็นหมวดหมู่ (Organizing) การนำไปใช้ (Applying) และการแก้ปัญหา (Problem Solving) (อุทัย ภิรมย์รัตน์ และ เทญศรี รังสิยากุล, 2521)

ก้อง สวัสดิพานิช (2505) ได้กล่าวไว้ว่า การอ่านเป็นการแปลความหมายของตัวอักษรออกมาเป็นความคิด และนำความคิดนี้ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ ตัวอักษรเป็นเครื่องหมายแทนคำพูด และคำพูดก็เป็นเพียงเสียงที่ใช้นทนของจริงอีกทีหนึ่ง เพราะฉะนั้นหัวใจของการอ่านจึงอยู่ที่การเข้าใจความหมายของคำ

รัฐจวน อินทรกำแหง (2519) กล่าวถึงความหมายของการอ่านว่า การอ่านคือ การแปลสื่อความหมายจากตัวอักษรหรือภาพให้เป็นเรื่องราวที่เป็นแนวคิด โดษวิทย์มีความเข้าใจอย่างแจ่มชัดและชัดเจน

กิตติชาติ บุญชื้อ (2520) กล่าวว่า การอ่านเป็นทักษะภาครับ อันนำไปสู่ความคิด เช่นเดียวกับกาฟัง การอ่านเป็นเสมือนคุณภาพพิเศษที่จะไขไปสู่ความกระจ่างในปัญหามานาประการ และยิ่งกว่านั้นในแง่จิตวิทยาถือว่าการอ่านเป็นทักษะที่ต้องใช้กระบวนการอันซับซ้อน ซึ่งต้องเกี่ยวข้องกับสัญลักษณ์ที่ใช้นทนความหมายของภาษาพูด เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจความคิดของผู้เขียน

บันลือ พฤษะวัน (2521) ประเทิน มหาพันธ์ (2523) และทัศนีย์ ชานีวรรณ (2522) ก็ได้กล่าวถึงความหมายของการอ่านไว้ตรงกันว่า การอ่านเป็นกระบวนการในการแปลความหมายของตัวอักษร หรือสัญลักษณ์ที่มีการจัดบันทึกไว้ออกมาเป็นคำพูดหรือความคิดอย่างมีเหตุผล

ดีเชนท์ (Dechant, 1970) กล่าวว่า การอ่านคือ การทำปฏิกริยาระหว่าง การมองเห็นกับองค์ประกอบในการแปลความ โดยผู้อ่านจะเคลื่อนสายตาไปตามบรรทัดของ ตัวอักษรจากซ้ายไปขวา แล้วหยุดทำความเข้าใจคำ และรวบรวมเข้าเป็นหน่วยความคิด (Thought unit) ผู้อ่านจะตีความสิ่งที่เขาอ่าน โดยอาศัยความรู้และประสบการณ์เดิม เพื่อประมวลเข้าเป็นความคิด ความพินิจพิจารณา (Judgement) และสรุปความเห็น

จากแนวคิดดังกล่าว พอสรุปได้ว่า การอ่าน หมายถึง กระบวนการแปลความ จากสัญลักษณ์หรือตัวอักษรที่ใช้แทนคำพูดให้ได้ความหมายอย่างสมบูรณ์ ซึ่งประสบการณ์เดิมของ ผู้อ่านจะมีส่วนสำคัญในการช่วยทำให้ผู้อ่านเข้าใจความหมายของสัญลักษณ์ หรือตัวอักษรที่อ่านแล้ว นำความหมายไปใช้ได้อย่างถูกต้องและเกิดประโยชน์

ความสำคัญของการอ่าน

การอ่านเป็นปัจจัยสำคัญของการเรียนรู้ เพราะการเรียนวิชาต่าง ๆ ทุกระดับ ต้องอาศัยความสามารถของการอ่านแทบทั้งสิ้น เมื่อมีทักษะทางการอ่านดีแล้ว จะมีผลทำให้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาต่าง ๆ ดีตามไปด้วย ดังนั้น นักเรียนทุกคนจึงควรฝึกทักษะทางการ อ่าน เพื่อเป็นพื้นฐานในการเรียนวิชาอื่น ๆ และเพื่อปรับตัวเองให้เข้ากับประสบการณ์ต่าง ๆ ทั้งในและนอกโรงเรียน นอกจากนี้การอ่านยังมีบทบาทสำคัญในการหล่อหลอมบุคลิกภาพของ นักเรียนอีกด้วย ทั้งนี้เพราะความล้มเหลวในการเรียนอ่านนั้นเป็นสาเหตุหนึ่งที่อาจมีผลกระทบต่อ พัฒนาการทางด้านอารมณ์และบุคลิกภาพ (ศรีธา-ประกฤษร์ นิยมธรรม, 2519) ซึ่งสอดคล้อง กับความเห็นของ พิงพิศ อรุณสิทธิ์ (2509) ที่กล่าวไว้ว่า การอ่านมีความสำคัญต่อการสร้าง บุคลิกภาพทางด้านอารมณ์ ความรู้สึก คือ อาจจะทำให้เป็นคนที่มีความมั่นใจ หรือขาดความมั่นใจ เด็กที่มีปัญหาการอ่านจะทำให้เกิดปมด้อย และกลายเป็นเด็กที่มีปัญหาในห้องเรียน ซึ่งก่อให้เกิด ผลหลายอย่างติดตามมา เป็นต้นว่า มีแนวโน้มจะรู้สึกท้อถอย มีความวิตกกังวล และมีอคติกับ ทุกคนหรือทุกสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการอ่านเช่นเดียวกับที่ สเตอร์น และ กอลว์ (Stern and Gould, 1965) ได้ให้ความเห็นว่า ถ้านักเรียนขาดทักษะในการอ่าน คือ อ่านได้ช้า ขาดความ เข้าใจ และไม่สามารถจดจำเรื่องที่อ่านได้ จะทำให้การเรียนวิชาต่าง ๆ ไม่ได้ผล การเรียน

จึงล้มเหลว และทำให้เด็กเกิดความเบื่อหน่าย วิตกกังวล หรือเกิดความท้อถอยไม่ฮากเรียน จึงได้มีนักวิชาการด้านการเรียนการสอนภาษาได้กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านในด้านต่าง ๆ ไว้ดังนี้

ชุตินา สัจจามันท์ (2527) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านว่า การอ่าน เป็นปัจจัยสำคัญของชีวิต ทั้งด้านส่วนตัวและการงาน จะเห็นได้ว่าในแต่ละวันเราใช้เวลาเพื่อ การอ่านอยู่ตลอดเวลา ในการเรียนระดับอุดมศึกษา 80% ของกิจกรรมการเรียนการสอน เกี่ยวข้องกับการอ่านทั้งสิ้น บุคคลยิ่งอ่านมากเท่าไรก็จะยิ่งประสบความสำเร็จในการศึกษา หรือ การงานมากขึ้นเท่านั้น ทักษะนี้จะคงอยู่ติดตัวผู้เรียน และช่วยให้ผู้เรียนสามารถศึกษาหาความรู้ เพิ่มเติมได้ด้วยตนเองตลอดเวลา

สุจินต์ พนาปวติกุล (2528) ได้กล่าวไว้ว่า การพัฒนาประเทศให้เจริญมากยิ่งขึ้น จะต้องขึ้นอยู่กับ การถ่ายทอดความรู้ที่สะสมมาจากคนในชั่วชีวิตหนึ่งไปยังอีกชั่วชีวิตหนึ่งต่อ ๆ กันไป การอ่านนับเป็นสิ่งสำคัญที่สุดสำหรับผู้ที่ต้องการเรียนรู้ว่าโลกนี้มนุษย์เราได้มีการค้นคว้าเรื่องต่าง ๆ กันไปมากน้อยเพียงใด

ฟิลกริม และแมคอัลลิสเตอร์ (Pilgrim and McAllister, 1968) กล่าวว่า การอ่านหนังสือไม่ว่าจะมากหรือน้อยนั้น ถึงแม้จะไม่ใช้เครื่องประกันถึงความสำเร็จในชีวิตของ บุคคล แต่การอ่านก็สามารถสร้างสรรค์คุณลักษณะต่าง ๆ ในตัวของเขาจนทำให้เข้าถึงความสำเร็จได้

แฮฟเนอร์ (Hafner, 1971) กล่าวว่า ถึงแม้ในวงการศึกษายังได้ใช้สื่อทาง การศึกษาสมัยใหม่ เช่น วิทยุหรือโทรทัศน์ แต่เมื่อเปรียบเทียบกับ การอ่านยังคงมี ความสำคัญมากอยู่ เพราะการศึกษาหาความรู้ด้วยการอ่านเป็นวิธีที่สะดวกมาก วัสดุสารสำหรับ การอ่านหาได้ง่ายผู้อ่านจะอ่านเวลาใดก็ได้ และผู้อ่านยังมีเวลาที่จะได้ตรง ตรวจสอบ คัดเลือก และเปรียบเทียบเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ที่อ่านได้ นอกจากนี้ การอ่านยังช่วยพัฒนา แนวความคิดและศึกษาค่าศัพท์ได้เป็นอย่างดี

รีเวอร์ส (Rivers, 1972) กล่าวถึงคุณค่าของการอ่านไว้ว่า ทักษะการอ่าน นั้น เมื่อนักเรียนคนใดได้พัฒนาทักษะนี้จนใช้การได้แล้ว ทักษะนี้จะคงอยู่กับตัวนักเรียนคนนั้น ตลอดไป และทำให้มีความสามารถเพิ่มพูนความรู้ด้วยตนเองได้

ฟินอคเชียว (Finochiaro, 1974) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับการอ่านว่า การอ่านเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดของการแสวงหาความรู้เพื่อนำไปใช้ปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพของ ชีวิตและสังคม ความรู้ที่ได้รับจากการอ่านเป็นความรู้ที่มาจากการลงทุนที่น้อยที่สุด แต่เป็นความรู้ ที่ขยายไปสู่กว้างที่สุด โดยเฉพาะในปัจจุบันโลกมีความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิชาการอย่างมาก การอ่านจึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะทำให้บุคคลก้าวหน้าทันต่อเหตุการณ์และความเจริญก้าวหน้า ของโลก

แสป (Yap, 1978) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านว่า การอ่านเป็นแหล่ง รับข้อมูลข่าวสารที่สำคัญมากอย่างหนึ่งที่มนุษย์ใช้ในปัจจุบัน เมื่อเปรียบเทียบกับเครื่องมือการ สื่อสารอื่น ๆ

จากคำกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า การอ่านมีความสำคัญในการดำเนินชีวิตใน ปัจจุบัน ทั้งในด้านการศึกษาและการดำรงชีวิตประจำวัน การอ่านมีส่วนช่วยในการปรับปรุงพัฒนา คุณภาพชีวิตของบุคคลและสังคม ในด้านการศึกษากการอ่านเป็นกุญแจสำคัญในการแสวงหาความรู้ โดยเฉพาะความรู้ในระดับสูง และสามารถศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเองได้ตลอดเวลา การอ่านและกระบวนการศึกษาจึงมีอาจแยกขาดจากกันได้ ส่วนในการดำรงชีวิตประจำวัน การอ่านจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้มีประสบการณ์ก้าวหน้าทันเหตุการณ์บ้านเมืองและความเจริญทาง วิชาการต่าง ๆ ของโลก ตลอดจนช่วยให้ได้รับความเพลิดเพลินในเวลาว่าง นอกจากนี้การ อ่านเป็นวิธีการค้นหาความรู้ที่ลงทุนน้อย สะดวก และเป็นทักษะที่คงอยู่กับตัวเองตลอดไป

จุดมุ่งหมายของการอ่าน

จุดมุ่งหมายการอ่านย่อมแตกต่างกันไปในแต่ละคน ซึ่งในการอ่านครั้งหนึ่ง ๆ นั้น อาจมีจุดมุ่งหมายอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง ดังนี้

1. เพื่อศึกษาหาความรู้ในเรื่องราวต่าง ๆ โดยละเอียด
2. เพื่อศึกษาหาความรู้ในเรื่องต่าง ๆ โดยย่อ
3. เพื่อสนองความอยากรู้อยากเห็น
4. เพื่อต้องการทราบข่าวสารข้อเท็จจริง

5. เพื่อการศึกษาค้นคว้า
6. เพื่อต้องการให้เป็นที่ยอมรับในวงสังคม
7. เพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน (สนิก ตั้งทวี, 2526)

ส่วน ประภาสวี ลีธำไพ (2524) ได้กล่าวว่า ความมุ่งหมายของการอ่าน มีหลายประการ คือ

1. อ่านเพื่อความเพลิดเพลิน
2. อ่านเพื่อได้เนื้อหาช่วยทำให้เกิดการเรียนรู้
3. เพื่อความเข้าใจตัวเองและผู้อื่น
4. เพื่อสร้างจินตนาการ
5. ปลุกใจให้กล้าหาญต่อสู้ชีวิตต่อไปตามเรื่องที่อ่าน
6. อ่านเพื่อวิจารณ์หรือปฏิบัติหนังสือ

อัมพร สุขเกษม (2520) ได้แบ่งจุดมุ่งหมายของการอ่านไว้ 3 ประการ คือ

1. อ่านเพื่อความบันเทิงใจหรือพักผ่อน
2. อ่านเพื่อหาความรู้ ผู้อ่านต้องมีความรู้พื้นฐานในเรื่องที่อ่านพอสมควรและ ต้องมีการจับใจความสำคัญของเรื่อง มีการบันทึกไว้ และบางทีต้องอาศัยการท่องจำ
3. อ่านเพื่อเสริมความคิด ผู้อ่านต้องมีความรู้ในเรื่องที่อ่านเป็นอย่างดี ต้องตั้ง ปัญหาถามตัวเองอยู่เสมอในขณะที่อ่าน แล้วตอบคำถามให้ตัวเอง จะเป็นการช่วยเสริมความคิดได้เป็นอย่างดี

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า จุดมุ่งหมายของการอ่าน คือ อ่านเพื่อให้เกิดความรู้ ความคิด และความบันเทิง ซึ่งทั้งสามประการนี้จะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยความเข้าใจในการอ่าน

ประเภทของการอ่าน

จิตรา แสงพลสิทธิ์ และคนอื่น ๆ (2522) ได้แบ่งประเภทของการอ่านออกเป็น 2 ชนิด คือ

1. การอ่านในใจ เป็นการอ่านเพื่อขวนขวายหาความรู้และความเพลิดเพลินให้แก่ตนเอง การอ่านประเภทนี้มุ่งฝึกอัตราเร็วและการจับใจความสำคัญ ซึ่งเป็นการอ่านที่นับวันแต่จะมีความสำคัญเพิ่มขึ้น นักเรียนและนักศึกษาควรได้รับการฝึกฝนให้อ่านเป็น ไม่เพียงแต่อ่านได้หรืออ่านออกเท่านั้น แต่จะมีความสามารถดังต่อไปนี้ คือ สรุปความ แปลความ ขยายความ วิเคราะห์ค่า และวิเคราะห์ความหรือเนื้อเรื่อง และวิพากษ์วิจารณ์เนื้อเรื่องได้

2. การอ่านออกเสียง ได้แก่

2.1 อ่านออกเสียงบทร้อยแก้ว เพื่อสื่อสารให้ผู้อื่นรู้เรื่องและเข้าใจ

2.2 อ่านออกเสียงบทร้อยกรองประเภทต่าง ๆ เพื่อความไพเราะให้ผู้ฟังเกิดความเพลิดเพลินและความซาบซึ้ง

ในเรื่องของการอ่านในใจและอ่านออกเสียงนี้ อัมพร สุขเกษม (2520) ได้สรุปลักษณะสำคัญไว้ ดังนี้

1. การอ่านในใจมีลักษณะดังนี้

1.1 เป็นการถ่ายทอดตัวอักษรออกมาเป็นความคิดโดยตรง

1.2 ทราบความหมายได้รวดเร็วกว่า และจับใจความสำคัญได้มากกว่า

เพราะอ่านผ่านผลความไปเร็ว ๆ ได้

1.3 เป็นการอ่านเพื่อตนเอง

1.4 เข้าใจเรื่องราวได้เร็ว เพราะเลือกอ่านเฉพาะตอนที่สำคัญได้

2. การอ่านออกเสียงมีลักษณะดังนี้

2.1 เป็นการถ่ายทอดตัวอักษรออกมาเป็นเสียง และถ่ายทอดเสียงออกมา

เป็นความคิด

2.2 การอ่านต้องอ่านทุกตัวอักษร จะอ่านตอนใดตอนหนึ่งผ่าน ๆ ไปไม่ได้

2.3 เป็นการอ่านเพื่อผู้ฟัง

2.4 ถ้าไม่เข้าใจจะอ่านย้อนกลับไปมา ทำให้น่าเบื่อ

จากลักษณะการอ่านในใจและการอ่านออกเสียงตามที่กล่าวมาจะเห็นว่า การอ่านในใจเป็นสิ่งจำเป็นมากกว่าการอ่านออกเสียง เพราะการอ่านในใจเป็นการอ่านเพื่อตัวเอง และเป็นสิ่งจำเป็นมากสำหรับผู้จะอ่านเพื่อศึกษาหาความรู้ ซึ่งการอ่านในใจนี้เป็นเรื่องที่ต้องมีทักษะ (อัมพร สุขเกษม, 2520) ผู้จะชำนาญในการอ่านต้องอาศัยการฝึกทักษะเพื่อให้เกิดทักษะในสองด้าน คือ ทักษะในการอ่านเร็วกับทักษะในการเข้าใจความหมาย ซึ่งทักษะทั้งสองประการนี้จะแยกให้ออกจากกันไม่ได้

ฉัตรสุภา ดวงพลอย (2526) แบ่งประเภทของการอ่านตามจุดประสงค์ในการอ่านเป็น 4 ประเภท คือ

1. การอ่านแบบข้าม ๆ (Skimming) เป็นการอ่านแบบเปิดผ่านไปเร็ว ๆ การอ่านแบบนี้ผู้อ่านจะต้องมีจุดมุ่งหมายหรือคำถามที่ต้องการคำตอบเฉพาะเจาะจงสำหรับเรื่องใดเรื่องหนึ่งในใจแล้วการอ่านในลักษณะนี้ผู้อ่านจะต้องรู้จักใช้ชื่อเรื่องและหัวข้อใหญ่ หัวข้อย่อยให้เป็นประโยชน์ การอ่านแบบนี้จะทำให้ผู้อ่านรู้จักการคาดคะเน (Prediction) การเลือกจับใจความ และทำให้สามารถอ่านได้เร็วขึ้น

2. การอ่านแบบผ่าน (Scanning) การอ่านแบบนี้ต่างจากการอ่านแบบแรก ที่จุดประสงค์ของการอ่านต้องการข้อมูลที่เฉพาะเจาะจงมากกว่าแบบแรก เช่น วันที่ ตัวเลข หรือสถานที่ เป็นต้น ผู้อ่านจะต้องรู้จักใช้ตัวเลข หรือวลีสั้น ๆ ที่มีค่าสำคัญอยู่ด้วยให้เป็นประโยชน์ การอ่านทั้งสองแบบนี้ จะทำให้ผู้อ่านทราบว่า การอ่านให้ได้ใจความตามจุดประสงค์ที่ต้องการนั้นเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญ และสามารถทำได้โดยไม่จำเป็นต้องอ่านแบบคำต่อคำ แต่ด้วยการรู้จักเลือกจับใจความ (Sample and Select)

3. การอ่านเอาราวละเอียด (Through Reading) เป็นลักษณะวิธีการอ่านที่ผู้อ่านต้องการจะเข้าใจความหมายทั้งหมดของผู้เขียน ทั้งจุดใหญ่ใจความและรายละเอียดปลีกย่อย การอ่านแบบนี้มักใช้กับการอ่านรายงานวิจัย และตำราเรียน

4. การอ่านเชิงวิจารณ์ (Critical Reading) การอ่านในลักษณะนี้ถือว่าเป็นทักษะการอ่านระดับสูงสุด คือ ผู้อ่านสามารถที่จะแสดงความคิดเห็นต่อสิ่งที่คนอ่านไปแล้วได้ สามารถใช้เหตุผลต่อรองกับสิ่งที่ปรากฏในข้อเขียนนั้นว่า ผู้อ่านเห็นด้วยหรือไม่ หรือจากประสบการณ์ที่มีมานั้น ๆ หรือไม่

ท่านองเด็ชวกันกับความคิดเห็นของ มยุรี สุขวิวัฒน์ (2526) ที่ว่าการอ่านมีหลายแบบ แล้วแต่จุดมุ่งหมายของผู้อ่าน เช่น

1. อ่านผ่าน ๆ หรืออ่านเอาเรื่อง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสนใจของผู้อ่าน เช่น การพลิกตำราบางเล่ม เพื่อค้นหาเนื้อหาครอบคลุมเรื่องที่จะค้นคว้าหรือไม่ อาจจะอ่านเพียงหัวเรื่อง หรืออ่านหน้าสารบัญ หรืออ่านหน้าผนวกท้ายเล่ม เป็นต้น
2. อ่านวิเคราะห์เมื่อมีความประสงค์จะรู้เรื่องโดยละเอียดการอ่านแบบนี้ อาจจะต้องบันทึกเรื่องย่อไว้ด้วย เพื่อทบทวนความจำ
3. อ่านตีความ เมื่ออ่านรู้เรื่องก็ต้องมีการติดตาม ซึ่งการตีความนั้นจะขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของแต่ละคน ผู้อ่านหลาย ๆ คนที่อ่านเรื่องเดียวกันแล้วอาจตีความไม่เหมือนกันก็ได้

สนิท ตั้งทวี (2529) ได้จำแนกประเภทของการอ่านตามวิธีของการฝึกปฏิบัติ ซึ่งมีอยู่ 7 ประเภทด้วยกัน คือ

1. การอ่านวิเคราะห์คำ
2. การอ่านวิเคราะห์ประโยค
3. การอ่านวิเคราะห์ทัศนะของผู้แต่ง
4. การอ่านตีความ
5. การอ่านขยายความ
6. การอ่านจับใจความ
7. การอ่านอย่างใช้วิจารณ์

นอกจากนั้น ยังสามารถแบ่งประเภทของการอ่านตามสถานที่ที่อ่านได้เป็น

2 ประเภท คือ

1. การอ่านในชั้นเรียน (Intensive Reading) คือ การอ่านโดยละเอียด เพื่อให้เข้าใจเนื้อเรื่องโดยตลอด มีการเรียนรู้คำศัพท์ และโครงสร้างของประโยคต่าง ๆ สามารถนำคำศัพท์และโครงสร้างของประโยคไปใช้ได้ โดยมีครูเป็นผู้ช่วยแนะแนวทางในการอ่าน

2. การอ่านนอกชั้นเรียน (Extensive Reading) เป็นการอ่านที่นำเอาหลักและวิธีการอ่านที่เรียนรู้จากชั้นเรียนมาใช้จริง โดยไม่มีครู อาจารย์ ผู้ช่วยแนะนำอย่างใกล้ชิด การอ่านแบบนี้เป็นการสร้างประสบการณ์ในการอ่านที่มุ่งเพียงให้เข้าใจเนื้อเรื่องเท่านั้น ไม่จำเป็นต้องศึกษารายละเอียดหรือนำคำศัพท์และโครงสร้างของประโยคไปใช้

จะเห็นได้ว่า การอ่านแต่ละประเภทล้วนมีประโยชน์ต่อผู้อ่านทั้งสิ้น ทั้งนี้การที่ผู้อ่านแต่ละคนจะได้รับประโยชน์จากการอ่านมากน้อยเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับตัวผู้อ่านเองว่า สามารถเลือกประเภทของการอ่านได้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ และลักษณะของงานเขียนนั้น ๆ หรือไม่ สำหรับในด้านการเรียนการสอนนั้น ครูควรให้ความสำคัญกับการอ่านทุกประเภท โดยชี้ให้นักเรียนเข้าใจจุดประสงค์ที่แท้จริงของการอ่านหนังสือว่า หนังสือต่างประเภทกันและวัตถุประสงค์ในการอ่านที่ต่างกัน จะต้องการทักษะในการอ่านที่ต่างกันด้วย

ทักษะพื้นฐานในการอ่าน

บอนด์ และทิงเคอร์ (Bond and Tirker, 1957) กล่าวว่า ความสามารถในการอ่านขึ้นอยู่กับทักษะพื้นฐานดังต่อไปนี้

1. การเข้าใจความหมายของคำ การเข้าใจความหมายของคำเป็นทักษะพื้นฐานของการอ่าน ถ้าหากนักเรียนรู้ความสามารถของคำไม่เพียงพอ นักเรียนจะไม่สามารถเข้าใจความหมายของประโยค อนุเจต และทำให้ไม่สามารถที่จะพูดหรืออ่านได้

2. การเข้าใจความหมายของกลุ่มคำ นักเรียนจะเข้าใจความหมายของประโยคได้ก็ต่อเมื่อนักเรียนรู้จักอ่านเป็นกลุ่มคำ การอ่านทีละคำทำให้ไม่เข้าใจเรื่องที่อ่าน

3. การเข้าใจประโยค นอกจากนักเรียนจะต้องเข้าใจความหมายเป็น
 ราชคำหรือกลุ่มคำแล้ว นักเรียนจะต้องมองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างคำและความสัมพันธ์ระหว่าง
 กลุ่มคำในประโยคด้วย นักเรียนที่ไม่สามารถมองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างคำและระหว่างกลุ่มคำ
 ในประโยคจะไม่เข้าใจเรื่องที่อ่าน

4. การเข้าใจอนุเจต นักเรียนจะเข้าใจอนุเจตได้ก็ต่อเมื่อนักเรียนมองเห็น
 ความสัมพันธ์ระหว่างประโยคอนุเจต การเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างประโยคก่อนข้างหาก
 ถ้านักเรียนขาดความสามารถทางด้านนี้แล้วนักเรียนก็จะไม่สามารถเข้าใจเรื่องที่อ่านได้

5. การเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างอนุเจต นักเรียนจะสามารถเข้าใจเนื้อเรื่อง
 ที่ชักขึ้นได้ก็ต่อเมื่อนักเรียนสามารถจัดลำดับความคิดของเรื่องที่อ่านได้ และจะต้องมองเห็น
 ความสัมพันธ์ระหว่างอนุเจตด้วย

เวนไรท์ (Wainwright, 1972) ได้แสดงความคิดเห็นว่าผู้อ่านที่มีความ
 เข้าใจในสิ่งที่อ่านจะต้องมีลักษณะดังนี้

1. สามารถเก็บใจความสำคัญและระลึกได้เมื่อต้องการ
2. เลือกอ่านแต่หัวข้อที่สำคัญ
3. ตีความหมายใจความและแนวคิดได้
4. สรุปเรื่องราวต่าง ๆ จากเรื่องที่อ่านได้
5. สรุปและประเมินค่าเนื้อเรื่องที่ตนอ่านได้
6. เชื่อมโยงความรู้ที่ได้มากับประสบการณ์ได้

ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า ถ้าผู้อ่านมีทักษะพื้นฐานในการอ่านดังข้างต้นแล้ว ก็จะทำให้
 เป็นผู้ที่มีความสามารถในการอ่าน เกิดความเข้าใจในเรื่องที่อ่านอย่างรวดเร็ว ถูกต้อง และผู้อ่าน
 ได้รับการฝึกอย่างต่อเนื่องก็จะทำให้มีทักษะพื้นฐานในการอ่านที่ดีตลอดไป

ระดับความสามารถในการอ่าน

ระดับความสามารถของความสามารถในการอ่านของแต่ละบุคคลย่อมแตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจุดประสงค์การอ่านและความสามารถในการอ่าน เคอร์กิน (Durking, 1974) ได้แบ่งระดับของความเข้าใจในการอ่านเป็น 5 ระดับ คือ

1. ความเข้าใจตามตัวอักษร (Literal Comprehension) เป็นความสามารถในการจำและทบทวนเรื่องที่อ่านเกี่ยวกับรายละเอียดของเนื้อเรื่อง ใจความสำคัญ ลำดับเหตุการณ์ต่าง ๆ การเปรียบเทียบเรื่องราวที่อ่านทั้งในแง่ของความเหมือนและความแตกต่าง ความสัมพันธ์ระหว่างเหตุและผล ตลอดจนลักษณะเฉพาะของตัวละครในเรื่องที่อ่าน

2. การจัดเรียงเรียงความคิดใหม่ (Recognition of Idea or Information Explicitly State) คือ ความสามารถในการแยกประเภทของสิ่งต่าง ๆ ได้ สามารถย่อเรื่องที่อ่านทั้งหมดหรือข้อความบางคนได้ สามารถสรุปและสังเคราะห์เรื่องที่อ่านได้

3. การวินิจฉัย (Inferential Comprehension) เป็นความสามารถในการนำความคิดเห็นและรายละเอียดที่ได้จากการอ่าน รวมทั้งความคิดเห็นและประสบการณ์ส่วนตัวมาสรุปและวินิจฉัยในแง่ของรายละเอียด ใจความสำคัญ ลำดับของเหตุการณ์ การเปรียบเทียบ ความสัมพันธ์ของเหตุและผล ลักษณะเฉพาะของตัวละคร และการตีความจากภาษา ซึ่งมีได้ปรากฏให้เห็นโดยตรงจากข้อความที่อ่าน

4. การประเมินผล (Evaluation or Judgement) เป็นความสามารถและประเมินผลด้วยตนเองว่าเรื่องที่อ่านนั้นเป็นข้อเท็จจริง (fact) หรือจินตนาการ (fantasy) หรือเป็นความคิดเห็น (Opinion) ตลอดจนสามารถในการประเมินผลความเชื่อถือได้ของเรื่องที่อ่าน และมีคุณค่าเหมาะสมที่จะยอมรับได้หรือไม่

5. ความซาบซึ้ง (Appreciation) ความสามารถในระดับนี้เป็นการอ่านในระดับสูงสุด คือ มีอารมณ์ตอบสนองตามเนื้อเรื่อง ตามภาษาของผู้เขียน รวมทั้งตามการสร้างภาพจน์ของผู้เขียน

แบเรทท์ (Barrett อ้างถึงใน สุจิตรา ศรีนวล, 2534) ได้แบ่งการอ่านเพื่อทำความเข้าใจเป็น 5 ระดับ โดยจัดเรียงจากง่ายไปหายาก ได้แก่

1. ความเข้าใจตามตัวอักษร (Literal Comprehension) ระดับนี้มุ่งเน้นการอ่านให้ได้ความคิด และสารสนเทศซึ่งปรากฏอย่างชัดเจนในข้อความ จุดหมายในการอ่านหรือคำถามที่ครูใช้ในระดับนี้มีลักษณะดังนี้

1.1 การรู้จัก (Recognition) ต้องการให้นักเรียนชั่ง หรือบอกถึงแนวคิด หรือสารสนเทศที่ปรากฏชัดเจนอยู่ในข้อความ รายละเอียดของการรู้จัก ได้แก่

- 1.1.1 รู้จักรายละเอียด
- 1.1.2 รู้จักใจความสำคัญ
- 1.1.3 รู้จักลำดับเหตุการณ์
- 1.1.4 รู้จักการเปรียบเทียบ
- 1.1.5 รู้จักความสัมพันธ์เชิงเหตุ และผล
- 1.1.6 รู้จักลักษณะนิสัยตัวละคร

1.2 การระลึก (Recall) ระดับนี้มุ่งให้ผู้อ่านหาคำตอบจากแนวความคิด และสารสนเทศที่เก็บไว้ในความทรงจำ โดยสารสนเทศนั้นปรากฏอยู่ในข้อความอย่างชัดเจน รายละเอียดของการระลึกเหมือนกับการรู้จัก ตั้งแต่ข้อ 1.1.1 ถึง 1.1.6 ในข้อ 1.1 ทุกประการ

2. การจัดเรียงเรื่อง (Reorganization) ระดับนี้มุ่งให้ผู้อ่านวิเคราะห์สังเคราะห์และรวบรวมความคิดหรือสารสนเทศที่ปรากฏอย่างชัดเจนในข้อความ การสร้างความคิดใหม่โดยอาจใช้ประโยชน์ของผู้แต่งโดยตรง หรืออาจถอดสารหรือแปลความจากประโยชน์ของผู้แต่ง โดยใช้ประโยชน์ใหม่แต่ความหมายคงเดิม รายละเอียดของระดับนี้ ได้แก่

- 2.1 การจำแนก
- 2.2 การสรุปความหรือเขียนโครงร่าง
- 2.3 การย่อเรื่อง
- 2.4 การวิเคราะห์ (synthesizing)

3. ความเข้าใจระดับสรุปอ้างอิงหรือลงความเห็น (Inferential Comprehension) ผู้อ่านจะสรุปอ้างอิงลงความเห็นได้ เมื่อใช้ความคิดและสารสนเทศที่ปรากฏในข้อความ ใช้สัญชาตญาณและประสบการณ์ของเขาเป็นพื้นฐานในการนึกคิด จินตนาการ และ

ตั้งสมมติฐานโดยทั่วไปแล้ว ความเข้าใจระดับนี้ต้องการการการคิดและการจินตนาการที่กว้างไกล ออกไปจากข้อความที่ปรากฏรายละเอียดของการสรุปอ้างอิง ได้แก่

- 3.1 การสรุปอ้างอิงถึงรายละเอียด
- 3.2 การสรุปอ้างอิงถึงความคิดสำคัญ
- 3.3 การสรุปอ้างอิงลำดับที่เกิด
- 3.4 การสรุปอ้างอิงการเปรียบเทียบ
- 3.5 การสรุปอ้างอิงถึงความสัมพันธ์ของเหตุและผล
- 3.6 การสรุปอ้างอิงถึงตัวละคร
- 3.7 การทำนายผลที่จะตามมา
- 3.8 การตีความการใช้ภาษาของผู้แต่ง

4. ระดับการประเมินค่า (Evaluation) คือ ระดับของการตัดสินใจ

ประเมินค่า โดยเปรียบเทียบความคิดที่เสนอในเรื่องราวที่อ่านกับเกณฑ์ภายนอก ซึ่งได้จากผู้เชี่ยวชาญหรืองานเขียนอื่น ๆ หรือเปรียบเทียบกับเกณฑ์ภายในซึ่งได้จากประสบการณ์ ความรู้ ค่านิยมของผู้อ่านเอง สิ่งสำคัญของการประเมินค่า คือ จะต้องมีการตัดสินใจ และเน้นคุณภาพในแง่ ความถูกต้อง การยอมรับได้ หรือความน่าจะเป็นของเหตุการณ์หรือสิ่งที่เกิดขึ้นนั้น การคิดแบบ ประเมินค่าอาจจะทำได้โดยการให้นักเรียนตัดสินใจในเรื่องต่อไปนี้

- 4.1 ตัดสินการเป็นความจริงหรือจินตนาการ
- 4.2 ตัดสินการเป็นข้อเท็จจริงหรือความคิดเห็น
- 4.3 ตัดสินความพอเพียงและความถูกต้อง
- 4.4 ตัดสินความเหมาะสม
- 4.5 ตัดสินคุณค่า ความพึงปรารถนา และความสามารถรับได้

5. ระดับความซาบซึ้ง (Appreciation) ความเข้าใจระดับนี้จะรวมเอามิติ

ทางความเข้าใจที่กล่าวมาทั้งหมดไว้ด้วย เพราะเกี่ยวข้องกับผลกระทบทางจิตวิทยาและความงามของเนื้อหาต่อผู้อ่าน ผู้อ่านจะมีความรู้สึกทางอารมณ์และความงามต่องานเขียนนั้น และจะมีปฏิกิริยาต่อคุณค่าทางจิตวิทยาและทางความงามของงานนั้น ความซาบซึ้ง รวมถึงความรู้และการแสดงออก

ทางด้านอารมณ์ต่อเทคนิคการเขียน ท่วงทำนอง รูปแบบ และโครงสร้าง โดยมีรายละเอียดของการข้างนี้ ดังนี้

- 5.1 การแสดงทางอารมณ์หรือความรู้สึกต่อเนื้อหา
- 5.2 การขบขันหรือเกิดความรู้สึกร่วมกับตัวละครหรือเหตุการณ์
- 5.3 การมีปฏิกิริยาต่อการใช้ภาษาของผู้แต่ง
- 5.4 การจินตนาการ

สมิท (Smith, 1969) ได้แบ่งระดับการอ่านออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่

1. ความเข้าใจตามตัวอักษร (Literal Comprehension) ในระดับนี้มักไม่ต้องใช้ทักษะการคิด เป็นการระลึกเอาจากความจำ
2. การตีความ (Interpretation) ในระดับนี้ต้องใช้ทักษะการคิดประเภทต่าง ๆ เช่น การหาข้อมูลเสริมจากที่ไม่ได้มีให้ตรง ๆ การสรุป การใช้เหตุผล การเปรียบเทียบ การหาความสัมพันธ์ เป็นต้น
3. การอ่านขั้นวิจารณ์ (Critical Reading) เป็นการประเมินค่า การตัดสินใจด้านคุณภาพ คุณค่า ความถูกต้อง และความเป็นจริงของสิ่งที่อ่าน เป็นการอ่านที่ผู้อ่านมีปฏิกิริยาโต้ตอบต่อเรื่องที่อ่านโดยใช้ประสบการณ์ การอ่านขั้นนี้สามารถปลูกฝังได้ตั้งแต่เด็กเล็ก ๆ และในระดับประถมศึกษา เช่น การให้ประเมิน โฆษณา การ์ตูน บทบรรณาธิการ หัวข้อข่าว เป็นต้น
4. การอ่านอย่างสร้างสรรค์ (Creative Reading) ผู้อ่านจะคิดขยายเกินออกไปจากเนื้อหา เพื่อให้ได้ความคิดใหม่และค้นพบวิธีการแก้ปัญหาในชีวิต ถ้าครูไม่สนใจที่จะพัฒนาการอ่านขั้นนี้เป็นกรณีพิเศษก็มักจะไม่ได้เกิดขึ้นได้เอง วิธีที่จะช่วยได้ในขั้นต้นคือ การใช้วิธีสืบสวนโดยการใช้คำถามที่กระตุ้นให้นักเรียนคิดกว้างออกไปจากสิ่งที่อ่าน และฝึกให้นักเรียนรู้จักถามตัวเอง

มิลเลอร์ (Miller, 1977) ได้แบ่งระดับของความเข้าใจไว้ 4 ระดับ โดยเรียงจากระดับต่ำสุดไปหาสูงสุด ดังนี้

1. ระดับความเข้าใจตามตัวอักษรหรือข้อเท็จจริง (Literal or Factual Comprehension) ประกอบด้วยความสามารถในการตอบคำถามซึ่งถามตรง ๆ ตามเรื่องราวที่อ่าน สามารถค้นพบใจความสำคัญและรายละเอียดต่าง ๆ ที่กล่าวไว้ในเนื้อเรื่อง ซึ่งอาจเทียบได้กับสารระบบจำแนกวัตถุประสงค์ทางการศึกษาของบลูม (Bloom, 1956) ชั้นความรู้ และชั้นแยกความ

2. ระดับความเข้าใจแบบตีความหรือสรุปอ้างอิงลงความเห็น (Interpretive or Inferential Comprehension) การตีความเป็นกระบวนการคิดแสดงออกโดยการตีความสิ่งที่อ่าน การสรุปอ้างอิง การหาข้อสรุป ขยาย และทำนายสิ่งที่จะเกิดตามมา ซึ่งเทียบได้กับวัตถุประสงค์ทางการศึกษาชั้นการตีความหรือชั้นขยายความ

3. ระดับการอ่านขั้นวิจารณ์ หรือการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Reading) การอ่านในระดับนี้ผู้เชี่ยวชาญบางคนเสนอเป็นระดับที่สูงขึ้นไปอีกระดับหนึ่งในกระบวนการอ่าน แต่ผู้เชี่ยวชาญบางคนจัดไว้ในขั้นสูงของการตีความ (ชั้น 2) ซึ่งจะแยกความแตกต่างได้หากระหว่างการตีความและการอ่านขั้นวิจารณ์

ในบางกรณีการอ่านขั้นวิจารณ์ จะรวมถึงการประเมินหรือตัดสินสิ่งที่อ่านด้วย เกณฑ์เฉพาะที่ผู้อ่านกำหนดขึ้นโดยอาศัยประสบการณ์เดิม การอ่านขั้นวิจารณ์มีความเกี่ยวข้องกับความคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking) และเทียบได้กับวัตถุประสงค์ทางการศึกษาในระดับประเมินผล

4. ระดับการอ่านอย่างสร้างสรรค์ (Creative Reading) ถือเป็นระดับสูงสุดของกระบวนการอ่าน ซึ่งอาจเรียกได้หลายชื่อ ได้แก่ การอ่านแบบประยุกต์ (Applied Reading) การอ่านอย่างบูรณาการ (Integrative Reading) การอ่านแบบซึมซับ (Assimilative Reading)

การอ่านอย่างสร้างสรรค์เป็นการอ่านที่สามารถนำสิ่งที่อ่านไปประยุกต์ใช้กับปัญหาในชีวิตตัวเองได้ ซึ่งควรจะเป็นจุดมุ่งหมายสูงสุดของการอ่านในระดับประถมศึกษา การอ่านระดับนี้เทียบได้กับวัตถุประสงค์ทางการศึกษาในระดับการนำไปใช้ หรือการสังเคราะห์

คอลแมน และคณะ (Dallman, and others, 1978) ได้จำแนกระดับความเข้าใจออกเป็น 3 ระดับ คือ

1. ความเข้าใจระดับข้อเท็จจริง (Reading on the Factual level หรือ Reading between the Lines) หมายถึง ความเข้าใจสารสนเทศที่กล่าวไว้ตรง ๆ ในเรื่องที้อ่านทักษะย่อย ได้แก่ การรู้ความหมายของคำ การหาใจความสำคัญ การหารายละเอียดการอ่านเพื่อทำตามคำแนะนำ

2. ความเข้าใจระดับตีความ (Reading on the Interpretative Level หรือ Reading between the Lines) หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจสิ่งที่ไม่ได้กล่าวไว้ตรง ๆ ในเนื้อเรื่อง แต่จะใช้ความสามารถในการสรุปอ้างอิง และลงความเห็นทักษะย่อยในขั้นนี้ ได้แก่ การย่อความและการเรียบเรียง การได้มาซึ่งข้อสรุป การทำนายผลที่จะเกิดตามมา

3. ความเข้าใจระดับประเมินค่า (Reading on the Evaluative Level หรือ Reading beyond the Lines) หมายถึง การประเมินค่าสิ่งที่อ่านโดยมิได้มุ่งจับผิด แต่ขึ้นอยู่กับการใช้ข้อมูลหรือองค์ประกอบจำนวนมากจากการอ่านมาพิจารณาอย่างใช้เหตุผลโดยอาศัยความรู้และประสบการณ์ในเรื่องนั้น ในการตั้งเกณฑ์มาตรฐานเพื่อตัดสิน

มณีรัตน์ สุกโชติรัตน์ (2532) ได้จำแนกระดับของความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจไว้เป็น 4 ระดับ คือ

1. การอ่านตามตัวอักษร (Literal Reading) หมายถึง การอ่านที่ผู้อ่านทำความเข้าใจกับเนื้อหาสาระที่ผู้เขียนกล่าวออกมาโดยตรง ประกอบด้วยทักษะย่อยดังนี้

1.1 การชี้คำสรรพนามที่ใช้แทนคำนาม (Identifying Pronouns and Their Antecedents)

1.2 การหาความเป็นจริงจากเรื่อง (Recognizing Facts)

1.3 การไปตามทิศทาง (Following Directions)

1.4 การหาประโยคสำคัญ (Finding Topic Sentence)

1.5 การตั้งหัวข้อเรื่อง (Organizing Topic) และการเก็บใจความสำคัญ (Getting Main Idea)

1.6 การเก็บรายละเอียดที่สำคัญ (Getting Important Details)

1.7 การเรียงลำดับเหตุการณ์ (Detecting the Sequence)

1.8 การเข้าใจความสัมพันธ์ของเหตุและผล (Understanding Cause and Effect Relationship)

1.9 การระบุนิสัยบุคคลในเรื่อง (Identifying Character traits)

2. การอ่านตีความ (Interpretative Reading) หมายถึง การที่ผู้อ่านต้องเสาะแสวงหาความหมายที่ซ่อนเร้นอยู่ในข้อความที่ปรากฏอยู่ ซึ่งผู้เขียนไม่ได้กล่าวออกมาโดยตรง ประกอบด้วยทักษะย่อยดังนี้

2.1 การกล่าวสรุป (Drawing Conclusions)

2.2 การสรุปกฎ (Making Generalizations)

2.3 การคาดคะเนเหตุการณ์ล่วงหน้า (Anticipating Outcomes)

2.4 การเข้าใจสำนวนภาษา (Inferring the Meaning of Figurative Language)

2.5 การตั้งหัวข้อเรื่อง (Organizing Topic) และการเก็บใจความสำคัญ (Getting Main Idea)

2.6 การเก็บรายละเอียดที่สำคัญ (Getting Important Details)

2.7 การเรียงลำดับเหตุการณ์ (Detecting the Sequence)

2.8 การเปรียบเทียบ (Making Comparisons)

2.9 การเข้าใจความสัมพันธ์ของเหตุและผล (Understanding Cause and Effect)

2.10 การระบุนิสัยของบุคคลในเรื่อง (Identifying Character Traits)

3. การอ่านโดยใช้วิจารณญาณ (Critical Reading) หมายถึง การที่ผู้อ่านต้องพิจารณา ตัดสิน ประเมินค่า สิ่งที่ผู้เขียนเขียนว่าเท็จจริง ถูกผิดเพียงไร ซึ่งประกอบด้วยทักษะย่อย ดังนี้

- 3.1 การแยกความเป็นจริงกับความคิดเห็น (Differentiating Facts and Opinions)
 - 3.2 การแยกเนื้อเรื่องที่เป็นจริงออกจากเรื่องเพ้อฝัน (Distinguishing Reality From Fantasy)
 - 3.3 การหาเนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้องหรือไม่เกี่ยวข้อง (Finding Relevant or Irrelevant Information)
 - 3.4 การพิจารณาโฆษณาชวนเชื่อ (Detecting Propaganda)
 - 3.5 การพิจารณาเหตุผลที่ทำให้ชวนเชื่อ (Recognizing Fallacious Reasoning)
 - 3.6 การพิจารณาความเหมาะสมและคุณค่า และการยอมรับสิ่งที่อ่าน (Judging Adequacy Worth of Acceptability)
 - 3.7 การชี้วัตถุประสงค์ของผู้แต่ง (Identifying Author's Purpose)
 - 3.8 การแสดงความรู้สึกและการจับความรู้สึก (Ability of Express or Sense Feeling)
4. การนำไปใช้ (Application) หมายถึง การอ่านที่ผู้อ่านสามารถนำสิ่งที่เรียนรู้จากบทอ่านไปใช้กับสถานการณ์ที่คล้ายคลึงกัน หรือสถานการณ์อื่น ๆ ได้

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า ความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจได้คตินั้น ผู้อ่านสามารถที่จะแปลความ ตีความ ขยายความ จากเรื่องที่อ่านได้ ทั้งนี้ผู้อ่านต้องอาศัยความสามารถหลายด้านประกอบกัน คือ ต้องเข้าใจความหมายของคำศัพท์ ความหมายของประโยคจับแนวคิดที่สำคัญออกมาได้ รู้จักการสังเกตความสัมพันธ์ของข้อความที่อ่านว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างไรจะสามารถจับใจความสำคัญและรายละเอียดของเรื่องได้ ซึ่งในการที่จะช่วยให้ผู้อ่านมีความเข้าใจในการอ่านได้คตินั้น ครูผู้สอนจึงต้องแสวงหาแนวทางที่ดีในการฝึกอ่าน และสอนการอ่านให้กับนักเรียน

การวัดและประเมินผลการอ่าน

การวัดความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจ อาจจะทำได้ด้วยวิธีต่าง ๆ ครูจะใช้วิธีใดนั้นขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายเป็นสำคัญ แต่ที่นิยมใช้วัดความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจมี 2 วิธี คือ

1. แบบสอบมาตรฐาน (Standardized Test) ข้อสอบนี้นำไปให้นักเรียนทำเพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านกับเกณฑ์ปกติ (norms) แบบสอบนี้ประกอบด้วยข้อความเป็นตอน ๆ หรือเรื่องสั้น ๆ ให้นักเรียนอ่านแล้วเลือกคำตอบ เรียงจากเรื่องง่ายไปหาเรื่องยาก จำกัดเวลา นักเรียนจะได้รับคะแนนตามความสามารถของความเข้าใจในการอ่านแบบสอบ คะแนนจะออกมาในรูปของคะแนนดิบ (Raw Score) เปอร์เซนต์ไคล์ (Percentile) หรือระดับ (Grade - Equivalent)

2. แบบสอบชนิดอิงเกณฑ์ (Criterion - Referenced Test) ลักษณะของแบบสอบนี้คล้ายคลึงกับแบบแรก คือ มีข้อความเป็นตอน ๆ หรือเรื่องสั้น ๆ ให้นักเรียนอ่านแล้วเลือกตอบ แต่ไม่เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านกับเกณฑ์ปกติ หรือกับนักเรียนกลุ่มอื่น ๆ คะแนนของนักเรียนขึ้นอยู่กับผลสัมฤทธิ์การอ่าน เกณฑ์ที่ถือว่านักเรียนมีความสำเร็จจากการเรียนอ่านนั้นอยู่ระหว่างเกณฑ์ 80 หรือ 90 เปอร์เซนต์

การสอนภาษาไทยในระดับประถมศึกษา

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2534) ได้เสนอแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยไว้ ดังนี้

1. แนวการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทย

1.1 การฝึกทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียน ให้ถูกต้องคล่องแคล่ว โดยการฝึกทักษะแต่ละอย่างให้แน่นหนา แล้วจึงฝึกทักษะทั้ง 4 ให้สัมพันธ์กัน รวมทั้งส่งเสริมความคิดควบคู่กันไปด้วย การกำหนดจุดประสงค์ในการสอน แม้ว่าจะกำหนดทักษะใดทักษะหนึ่งขึ้นมา เช่น ฟังแล้วจับใจความสำคัญได้ ในชั้นของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีการอ่าน คือ มีคนอ่านให้ฟังและมีการพูดเพื่อตอบคำถามแสดงความเข้าใจ นอกจากนั้นอาจมีการเขียนตอบคำถาม

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าทักษะทางภาษาจะสัมพันธ์กันตามธรรมชาติ การสอนภาษาไทยเชิงทักษะสัมพันธ์นี้ จึงเป็นสิ่งที่ควรคำนึงถึงเป็นอย่างมาก

1.2 สอนให้ถูกต้องตามหลักการสอนภาษาไทย การเรียนภาษาไทยเป็นการเลียนแบบอย่างหนึ่ง ผู้เรียนจะต้องเรียนภาษาที่เป็นต้นแบบจากครูผู้สอน ต่อจากนั้นผู้เรียนจะรู้จักปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงให้เป็นภาษาของตนจากการฝึกทักษะทางภาษาบ่อย ๆ และผลสุดท้ายผู้เรียนจะพัฒนาการใช้ภาษาจากความคิดสร้างสรรค์ เพื่อให้ได้รูปแบบการใช้ภาษาใหม่

กระบวนการเรียนภาษาโดยทั่วไปอาจจะเริ่มต้นจากการเรียนคำก่อน ผู้เรียนจะต้องฝึกอ่านและเข้าใจความหมายของคำ รู้จักนำคำไปใช้แต่งประโยคให้ถูกต้องได้ใจความ จากนั้นฝึกการนำประโยคไปเรียงต่อกันให้เป็นเรื่องราวหรือเป็นข้อความตามลำดับการฝึกทักษะการใช้ภาษาเน้นเรื่องการสื่อความหมายให้ตรงกัน ตลอดจนส่งเสริมให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และมีวิจารณาผลในการใช้ภาษา

1.3 ฝึกให้ผู้เรียนรู้หลักเกณฑ์ทางภาษาควบคู่ไปกับการใช้ภาษาและให้รู้วัฒนธรรมทางภาษา

1.4 ฝึกให้ผู้เรียนรู้จักวิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ และสังเคราะห์สิ่งที่ได้ฟังและอ่าน เพื่อฝึกความคิดการแก้ปัญหาและให้มีความวิจารณาผลในการใช้ภาษา

1.5 ส่งเสริมให้ผู้เรียนนำความรู้และทักษะที่ได้จากการเรียนภาษาไทยไปใช้เป็นเครื่องมือสื่อสารในชีวิตประจำวัน และใช้เป็นพื้นฐานในการเรียนกลุ่มประสบการณ์อื่น ๆ

1.6 ปลูกฝังเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาไทย โดยสอนให้เห็นคุณค่าและตระหนักความสำคัญของภาษาไทย ทั้งในส่วนที่จำเป็นต้องใช้เพื่อการสื่อสาร และในด้านการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญของชาติ

1.7 ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจในความงามของภาษา เพื่อให้เกิดความจรรโลงใจโดยใช้ธรรมชาติ บทร้อยแก้ว และบทร้อยกรอง ที่เหมาะสมกับวัยและระดับชั้น มาเป็นสื่อการเรียนการสอน

1.8 ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีนิสัยรักการอ่าน และไม่หาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ในการดำรงชีวิต

1.9 สอดแทรกคุณธรรมต่าง ๆ เช่น ความมีระเบียบวินัย ความอดทน ความขยัน ความรับผิดชอบ ฯลฯ เพื่อให้การเรียนบรรลุผลตามจุดหมายของหลักสูตร

1.10 ฝึกให้นักเรียนเป็นคนช่างสังเกต จดจำและบันทึกสิ่งต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ทางภาษา ได้รับความรู้ และเป็นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

1.11 นำภาษาที่ใช้ในสังคมสิ่งแวดล้อมมาเป็นสื่อประกอบการเรียนการสอน เพื่อให้สัมพันธ์กับการเรียนและสามารถนำไปใช้จริงในชีวิตประจำวัน

1.12 ให้นับอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน โดยเฉพาะในเรื่องการใช้ภาษาของครูในการสอนและการสื่อความในโรงเรียน

1.13 เน้นพัฒนาการทางภาษาของผู้เรียน ในการวัดผลและประเมินผล ต้องคำนึงถึงวัยและระดับชั้น ผู้เรียนในชั้นต้น ๆ จะฝึกเรื่องที่มีโครงสร้างง่าย ๆ พอขั้นสูงขึ้นไป จะยากขึ้นและซับซ้อนยิ่งขึ้นตามลำดับ ดังนั้นขั้นตอนความสามารถของผู้เรียนจะเป็นไปตามกระบวนการที่ครูสอน เรื่องบางเรื่องสามารถเรียนได้ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงมหาวิทยาลัย เช่น การรายงาน การอภิปราย การโต้วาที ฯลฯ จึงต้องมีการวัดผลหรือประเมินผล โดยใช้เกณฑ์ที่ต่างกัน คำนึงถึงพัฒนาการทางภาษาของผู้เรียนเป็นหลัก

1.14 ส่งเสริมให้ผู้เรียนประเมินผลการเรียนภาษาของตนเอง เพื่อพัฒนาให้ดีขึ้นตามลำดับ

1.15 ศึกษา ติดตาม และแก้ไขข้อบกพร่องทางภาษาของผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง โดยใช้วิธีการที่เหมาะสมเพื่อให้ผู้เรียนใช้ภาษาได้ถูกต้อง

1.16 สอนซ่อมเสริม เมื่อทราบว่าผู้เรียนขาดทักษะทางภาษาด้านใด ด้านหนึ่งหรือหลาย ๆ ด้าน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนบรรลุผลสำเร็จในการเรียนภาษาไทย

1.17 จัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเรียนภาษาไทยด้วยความสนใจและสนุกสนาน โดยใช้เกม เพลง เป็นสื่อช่วย เพื่อให้ผู้เรียนชอบเรียนภาษาไทยและรักภาษาไทย

1.18 จัดทำหนังสือที่เหมาะสมมาให้ผู้เรียนอ่านมาก ๆ เพื่อให้ผู้เรียนอ่านคล่องและมีความรู้กว้างขวาง

2. การสอนภาษาไทย

2.1 การจัดการเรียนการสอนภาษาไทยต้องจัดอย่างมีกระบวนการ เช่น การฝึกทักษะต่าง ๆ โดยใช้รูปแบบการสอนทักษะ การฝึกความคิดและวิจารณ์ในการใช้ภาษาไทย โดยใช้รูปแบบการฝึกทักษะ กระบวนการคิด การฝึกให้ผู้เรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม โดยใช้ทักษะกระบวนการกลุ่ม การส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาการเรียนภาษาของตนเอง โดยใช้ทักษะกระบวนการพัฒนา เป็นต้น

2.2 วิธีสอนภาษาไทย ครูต้องรู้จักเลือกวิธีสอนที่เหมาะสมในการสอนภาษาไทย โดยเลือกให้สอดคล้องกับเนื้อหาสาระและกิจกรรมในทักษะต่าง ๆ วิธีสอนที่ควรนำมาใช้ เช่น การบรรยาย การอภิปราย การสาธิต การแบ่งกลุ่มค้นคว้า การแบ่งกลุ่มระดมความคิด การแบ่งกลุ่มทำงาน การค้นคว้ารายบุคคล การสอนเป็นรายบุคคล การแสดงบทบาทสมมติ การใช้เกมและเพลงประกอบการสอน การใช้บทเรียนสำเร็จรูปหรือศูนย์การเรียน การใช้สถานการณ์จำลองและการสอนเป็นคณะ ฯลฯ

2.3 ครูควรมีทักษะที่จำเป็นในการสอนภาษาไทยตามหลักสูตรประถมศึกษา ได้แก่ การกระตุ้นให้นักเรียนคิด การใช้คำถาม การเล่าเรื่อง การบรรยาย อธิบายและแสดงความคิดเห็น การเล่านิทาน การแต่งนิทาน การนำเสนอ ทักษะและให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติ การสรุปความ การทำเกมและเล่นเกมต่าง ๆ การแสดงบทบาทสมมติ และให้คำแนะนำวิธีแสดง การใช้ท่าทางภาษาสื่อความหมาย สำหรับทักษะเฉพาะ ได้แก่ การเลือกหนังสือ การอ่านหนังสือ รู้จักแยกความรู้ ความคิด และคุณธรรมที่สอดคล้องในเนื้อเรื่องของหนังสือเรียนและหนังสือประเภทต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม การใช้ภาษาเพื่อเป็นตัวอย่าง และเพื่อชี้แนะการใช้ภาษาที่ถูกต้อง สามารถสื่อสารได้ชัดเจนถูกต้องตามระเบียบการใช้ถ้อยคำ

2.4 การจัดการเรียนการสอนภาษาไทย พอสรุปได้ดังนี้

2.4.1 คิดวิเคราะห์วิจารณ์ ให้ผู้เรียนสังเกตข้อความที่ครูสื่อสารให้ผู้เรียน แล้วคิดวิเคราะห์และอภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อเรื่อง ผู้รับสารโอกาสที่ใช้ในการสื่อสารและวิธีการสื่อสาร เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความตระหนักและเห็นความจำเป็นของการใช้ภาษาสื่อสารให้ถูกต้องเหมาะสมกับกาลเทศะและบุคคล

2.4.2 กำหนดและลำดับขั้นตอนการปฏิบัติ ให้ผู้เรียนวางแผน กำหนดวิธีการนำเสนอ เช่น การใช้ภาษาในการอธิบาย ทำทาบ หรืออุปมาอุปไมย กำหนดรูปแบบของภาษาที่จะนำเสนอและกำหนดโครงเรื่อง ประกอบด้วยบทนำ เนื้อเรื่อง และบทสรุป จากนั้นให้ผู้เรียนฝึกซ้อมการนำเสนอ เช่น พูดในใจ พูดหน้ากระจก เขียนใส่กระดาษให้คนอื่นอ่าน เป็นต้น

2.4.3 ปฏิบัติด้วยความชื่นชม ให้ผู้เรียนปฏิบัติตามแผนโดยการ นำเสนอด้วยวิธีการ ภาษา และโครงสร้างที่ได้กำหนดไว้ โดยครูคอยกระตุ้นและให้กำลังใจ ผู้เรียนให้ปฏิบัติด้วยความชื่นชม

2.4.4 ประเมินระหว่างปฏิบัติ ขณะที่ผู้เรียนนำเสนอเรื่องราวด้วยวิธีการต่าง ๆ ลุ่ยนั้น ครูคอยแนะนำให้ผู้เรียนสังเกตการนำเสนอของตนเองว่า มีข้อบกพร่องอะไร มีสาเหตุมาจากอะไร และจะเป็นแนวทางแก้ไขปรับปรุงอย่างไร

2.4.5 ปรับปรุงให้ดีขึ้นอยู่เสมอ เมื่อผู้เรียนได้สังเกตและประเมิน การนำเสนอของตนเองจนทราบข้อบกพร่องและวิธีการปรับปรุงแก้ไขแล้ว ให้ผู้เรียนปรับปรุงการ นำเสนอของตนเองให้ดีขึ้นอยู่เสมอ

2.4.6 ประเมินผลรวมเพื่อให้เกิดความภูมิใจ เมื่อผู้เรียนได้ปรับปรุง การนำเสนอของตนจนดีแล้ว ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติซ้ำ ๆ จนเกิดทักษะแล้วให้ผู้เรียนอภิปรายถึงผลที่ได้ จากการนำเสนอนั้น เช่น ทำให้ผู้รับสารเข้าใจอย่างถูกต้อง เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความภูมิใจใน ตนเอง

ดังนั้น สรุปได้ว่า ในการสอนอ่านภาษาไทยในระดับประถมศึกษา มีความสำคัญ ต่อเด็กเร่เรียนและผู้อ่านอย่างมาก เพราะถ้าครูผู้สอนรู้จักนำแนวทางการสอนและวิธีการสอนที่ดีมา จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้กับนักเรียน ก็จะทำให้การอ่านหนังสือของนักเรียนเกิดประสิทธิภาพ คั้งขึ้น

จุดมุ่งหมายในการสอนอ่านเพื่อความเข้าใจในระดับชั้นประถมศึกษา

หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) ได้กำหนดจุดประสงค์ของการเรียนรู้ของการสอนอ่านเพื่อความเข้าใจ กลุ่มทักษะภาษาไทยระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ไว้ดังนี้

1. จับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้
2. อ่านในใจอย่างรวดเร็วและถูกต้อง
3. เข้าใจความสัมพันธ์ในเรื่อง ฐานะละเอียด สามารถขยายความเรื่องที่อ่านได้
4. เข้าใจความรู้สึก และอารมณ์ของบุคคลในเรื่องที่อ่านได้
5. เข้าใจจุดประสงค์และเจตคติของผู้เขียนได้
6. เกิดความคิดต่าง ๆ จากเรื่องที่อ่านได้
7. วิเคราะห์เรื่องที่อ่านได้

ในคู่มือการสอนภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (2528) ได้กำหนดจุดประสงค์ในการสอนอ่านไว้ดังนี้

1. เพื่อให้สามารถเข้าใจในข้อความที่อ่าน
2. เพื่อให้สามารถอ่านได้ถูกต้องรวดเร็ว
3. เพื่อให้อ่านวิจารณ์และนิสัยที่ดีในการอ่าน
4. เพื่อให้มีนิสัยรักการอ่าน และรู้จักใช้การอ่านเพื่อความรู้และความบันเทิง

ดังนั้น สรุปความมุ่งหมายของการสอนอ่านระดับประถมศึกษาได้ว่าเป็นการสอนเพื่อให้นักเรียนสามารถเข้าใจเรื่องราว จับใจความของเรื่องที่อ่าน นอกจากนั้นยังสามารถนำทักษะการอ่านไปใช้ในการแสวงหาความรู้ ความบันเทิงต่อไป

กลวิธีการอ่าน

กลวิธีการอ่านเป็นลักษณะของพฤติกรรมการอ่านหรือรายละเอียดของพฤติกรรมการอ่าน ผู้เรียนนำมาใช้เพื่อเพิ่มทักษะในการอ่านก็จะทำให้การอ่านของผู้เรียนมีประสิทธิภาพ เกิดความเข้าใจได้ง่ายขึ้น และทำให้เกิดความเชื่อมั่นในการอ่านมากขึ้น และผู้เรียนยังสามารถอ่านออก กลวิธีการอ่านไปใช้ยังประสบการณ์วิชาอื่น ๆ ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น ดังที่กล่าวมาแล้ว เกี่ยวกับการอ่านว่าเป็นทักษะที่มีความสำคัญ กลวิธีการอ่าน (Reading Strategies) ที่เป็น สิ่งสำคัญ ผู้อ่านที่ดีจะสามารถใช้กลวิธีการอ่านที่เหมาะสม เพื่อช่วยในการสร้างความเข้าใจ และ ความสามารถในการจดจำรายละเอียดต่าง ๆ จากบทอ่าน และพร้อมกันนั้นก็สามารถหากลวิ ธีการอ่านอื่นมาทดแทนกลวิธีการอ่านที่ใช้ไม่ได้ผล การที่ผู้อ่านรู้ว่าจะใช้กลวิธีการอ่านแต่ละกลวิ ธีการอ่าน เมื่อใด ที่ไหน และอย่างไร จะช่วยให้ผู้อ่านบรรลุถึงจุดมุ่งหมายในการอ่านได้ยิ่งขึ้น

ความหมายของกลวิธีการอ่าน

บาร์เน็ต (Barnett, 1990) กล่าวถึงกลวิธีการอ่านว่า หมายถึง วิธีการที่ ผู้อ่านใช้ในการตีความหมายจากบทอ่าน วิธีการเหล่านี้ผู้อ่านอาจใช้ทั้งโดยที่รู้ตัว (Conscious) หรือไม่รู้ตัว (Unconscious) ก็ได้ ซึ่งในการอ่านไม่ว่าจะเป็นภาษาที่หนึ่ง หรือภาษาที่สอง บาร์เน็ตได้แสดงความคิดเห็นไว้ว่า ผู้อ่านแต่ละคนจะมีความแตกต่างกันในเรื่องแบบการอ่าน (Reading Style) กลวิธี (Strategy) ที่ใช้ในการทำความเข้าใจกับบทอ่าน ซึ่งในกรณีนี้ ผู้อ่านจะใช้แบบการอ่าน และเทคนิควิธีใดนั้นก็ขึ้นอยู่กับลักษณะของบทอ่าน และจุดประสงค์ใน การอ่าน

เกบฮาร์ท (Gebhart, 1991) กล่าวถึง การประสบความสำเร็จในการอ่าน ว่า ผู้อ่านควรมีความสามารถในการสร้างกฎเกณฑ์ หมายถึง ความสามารถของผู้อ่านในการหา กลวิธีแก้ไขปัญหา เมื่อเกิดความไม่เข้าใจในสิ่งที่อ่าน กลวิธีเหล่านี้ได้แก่ การย้อนกลับมาอ่าน เนื้อหาเดิมซ้ำอีกครั้งหนึ่ง หรือจะยังคงอ่านต่อไปเพื่อหาคำอธิบายในช่วงต่อไป การตั้งคำถามกับ ตัวเอง การเปรียบเทียบรายละเอียดของบทอ่านกับความรู้เดิม การเปรียบเทียบใจความสำคัญ และใจความสนับสนุน

วิชาดา ลินประจักษ์ผล (2531) ได้กล่าวถึงกลวิธีการอ่าน ว่าผู้เรียนที่ดีจะสามารถใช้กลวิธีที่เหมาะสมเพื่อช่วยในการสร้างความเข้าใจ และความสามารถในการจดจำรายละเอียดต่าง ๆ จากบทอ่าน และพร้อมกันนั้นก็ยังสามารถหากกลวิธีอื่นมาทดแทนกลวิธีที่ไม่ได้ผล การที่ผู้อ่านรู้ว่าจะใช้กลวิธีแต่ละกลวิธีเมื่อใด ที่ไหน และอย่างไร จะช่วยให้ผู้อ่านบรรลุจุดมุ่งหมายในการอ่านได้

อ็อกซ์ฟอร์ด (Oxford, 1990) ได้กล่าวถึง กลวิธีการอ่าน (Strategies) ว่า หมายถึง วิธีการอ่านที่จะช่วยให้การอ่านมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งแต่ละคนมีกลวิธีการอ่านแตกต่างกันขึ้นอยู่กับความรู้ ความสามารถ ความถนัดของแต่ละบุคคล และเป็นวิธีการที่ทำให้ผู้เรียนสามารถเกิดการเรียนรู้ได้ง่ายขึ้น รวดเร็วขึ้น เกิดความเพลิดเพลิน สนุกสนานเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง มีประโยชน์ต่อการอ่านและสามารถนำความรู้ที่ได้ออนไปใช้ยังสถานการณ์การอ่านในเนื้อหาอื่นได้

จากความคิดของนักศึกษาดังกล่าวพอสรุปความหมายของกลวิธีการอ่านได้ว่า กลวิธีการอ่าน หมายถึง วิธีการที่นักเรียนนำมาช่วยในการอ่านเพื่อให้อ่านได้ง่ายขึ้น

ลักษณะของกลวิธีการอ่าน

ปลาโรวีซ และ ซาโบรสกี (Blachowiz and Zabroske, 1990 อ้างถึงในอภิสิทธิ์ สัมฤทธิ์ 2536) ได้กล่าวถึง กลวิธีการอ่านไว้ดังนี้

1. ตั้งคำถามก่อนอ่าน และจะอ่านอย่างไรก่อนเพื่อจะได้รู้จุดประสงค์ในการอ่านของตนเอง
2. ต้องมีความคิดอย่างกว้างขวาง และพยายามเข้าใจเรื่องที่จะอ่าน
3. ต้องหาคำสำคัญที่จะช่วยให้เข้าใจในเรื่องที่อ่านมากขึ้น

แลงเกอร์ (Langer, 1987 อ้างถึงใน อภิสิทธิ์ สัมฤทธิ์, 2536) ได้กล่าวถึง กลวิธีการอ่านไว้ คือ

1. ดูหัวข้อเรื่อง
2. ตั้งคำถามไว้ในใจ
3. อ่านเรื่องเพื่อตอบคำถาม
4. จดจำและจดบันทึก
5. ทบทวนโดยการตอบคำถาม หรือ เขียนสรุป

มอนทาก และ แทนเนอร์ (Marjorie Mantague and Tanner, 1987

อ้างถึงใน อภิญญาพร สุภัทรพงศ์, 2536) ได้กล่าวถึง กลวิธีการอ่านว่ามี 3 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นก่อนอ่าน (Pre Reading) มีกลวิธีดังนี้คือ ตั้งวัตถุประสงค์ในการอ่าน หาความหมายของคำศัพท์ที่ไม่เข้าใจ
2. ขั้นอ่าน (During Reading) มีกลวิธีดังนี้ ในคําสั่งขณะอ่าน ตั้งคำถามและหาคำตอบจากเรื่องที่อ่าน
3. ขั้นหลังอ่าน (Post Reading) มีกลวิธีดังนี้ คือ ทบทวนสิ่งที่อ่าน

วากแมน และพาดรอน (Warman and Padron, 1987 อ้างถึงใน อภิญญาพร สุภัทรพงศ์, 2536) ได้กล่าวถึงกลวิธีการอ่านทั้ง 6 ที่มีส่วนช่วยในการพัฒนาการอ่านให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น คือ

1. รวบรวมสิ่งที่อ่านได้แล้ว เขียนตามความเข้าใจของตนเอง
2. ชีดเส้นใต้ข้อความที่สำคัญ
3. ตั้งคำถามจากเรื่องที่อ่านด้วยตัวเอง
4. ทำเครื่องหมายที่ข้อความที่ต้องการจดจำ
5. จดโน้ตย่อ
6. วาดภาพหรือจินตนาการเรื่องที่อ่านขึ้น

อุทัย ภิรมย์รัตน์ (2529) ได้กล่าวถึงกลวิธีการอ่านโดยแบ่งตามลักษณะการอ่าน

ดังนี้

1. การอ่านแบบผ่าน ๆ เพื่อค้นหาข้อมูลเฉพาะอย่าง มีกลวิธีการอ่าน 2 ชั้นตอน

คือ

1.1 ส่องรายชื่อความที่อ่านทั้งหมดโดยวิธีหนึ่ง เช่น

1.1.1 เรียงตามตัวอักษร

1.1.2 ลำดับเวลา

1.1.3 หน่วยความคิด

1.2 จับใจความสำคัญที่เป็นหลักใหญ่หรือคำพูดที่จะนำไปสู่ส่วนของข้อมูลที่

ต้องการ

2. การอ่านเลือก เพื่อทำความเข้าใจเรื่องที่อ่าน ทราบรูปแบบการเขียน และเพื่อจับประเด็นหลักของใจความสำคัญ มีกลวิธีการอ่าน 3 ชั้นตอน คือ

2.1 อ่านหัวเรื่องใหญ่ และหัวเรื่องย่อย

2.2 อ่านบทนำ อ่านประโยคนำของย่อหน้าใหญ่ ๆ

2.3 อ่านย่อหน้าสุดท้ายหรือตอนสรุป

3. การอ่านแบบทั่วไป เพื่อทำความเข้าใจเรื่องที่อ่านโดยตลอด และเพื่อความเพลิดเพลิน มีกลวิธีการอ่าน 2 ชั้นตอน คือ

3.1 อ่านอย่างใจจดจ่อเพื่อต้องการทราบเรื่องที่อ่าน

3.2 จับใจความสำคัญและรายละเอียดที่สำคัญ ๆ

4. การอ่านแบบวิเคราะห์วิจารณ์ เพื่อตรวจสอบส่วนอ้างอิงต่าง ๆ เพื่อหาเหตุผล และทำความเข้าใจจุดประสงค์ และเจตนารมณ์ของผู้แต่ง มีกลวิธีการอ่าน 4 ชั้นตอน คือ

4.1 อ่านเพื่อค้นหาคำตอบที่ต้องการ

4.2 จับใจความสำคัญและใจความสนับสนุน

4.3 พิจารณาปัญหาการนำไปประยุกต์ใช้

4.4 จดบันทึกสาระสำคัญหรือขีดเส้นใต้ข้อความหรือประโยคที่ให้สาระสำคัญ

9. การใช้ความรู้รอบตัวมาช่วยในการอ่าน
10. การวิเคราะห์คำที่ไม่ทราบความหมาย
11. การที่ผู้อ่านยังคงอ่านต่อไป เพื่อหาคำอธิบายในช่วงต่อไป
12. การอ่านเพื่อหาความหมายโดยรวมของบทอ่าน ไม่ใช่การอ่านคำแต่ละคำ
13. พยายามที่จะหาความหมายของคำ
14. การใช้ภาพประกอบ
15. การใช้อภิธานศัพท์ที่อยู่ด้านข้างของบทอ่าน
16. เมื่อไม่สามารถเดาความหมายของคำได้แล้ว จึงใช้อภิธานศัพท์ช่วย
17. ตรวจสอบคำศัพท์ที่มีความหมายถูกต้อง
18. การอ่านข้ามคำที่ไม่สำคัญ
19. การอ่านต่อไป โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะแก้ปัญหาอย่างใดอย่างหนึ่ง
20. การใช้ตัวชี้แนะต่าง ๆ ในบริบท

เอลเลน บล็อก (Ellen Block, 1986) ได้แบ่งกลวิธีการอ่านออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. กลวิธีการอ่านที่ใช้ตีความหมายโดยรวม (General Strategies) หมายถึงวิธีที่ใช้ในการสร้างความเข้าใจ และใช้ในการควบคุมความเข้าใจในการอ่าน
2. กลวิธีการอ่านที่ใช้ตีความหมายเป็นบางจุด (Local Strategies) หมายถึงวิธีที่ผู้อ่านใช้ในการทำความเข้าใจกับตัวข้อมูลทางภาษาเป็นบางจุด ดังรายละเอียดต่อไปนี้

5. การอ่านเพื่อศึกษาหาความรู้ เพื่อเรียนรู้ เพื่อสังเคราะห์ และจดจำข้อมูลต่าง ๆ มีกลวิธี 4 ขั้นตอน ดังนี้

- 5.1 อ่านเพื่อค้นหาคำตอบที่ต้องการ
- 5.2 อ่านเพื่อจับใจความสำคัญและใจความสนับสนุน
- 5.3 จดบันทึกและเขียนภาพประกอบ
- 5.4 ทบทวนเป็นระยะ ๆ

โอลชาฟสกี (Olshavsky, 1976 - 1977) ได้แบ่งกลวิธีการอ่าน ออกเป็น 3 ระดับ คือ

1. กลวิธีที่เกี่ยวข้องในระดับคำ (Word - related Strategies) ประกอบด้วย การให้บริบทมาช่วยในการเดาความหมายของคำ การแทนที่ด้วยคำที่มีความหมายเหมือนกัน และการยอมรับว่าไม่เข้าใจคำศัพท์คำนั้น
2. กลวิธีที่เกี่ยวข้องในระดับข้อความ (Clause - related Strategies) ได้แก่ การย้อนกลับมาอ่านซ้ำ การสรุปอ้างอิง การเพิ่มเติมรายละเอียด การตั้งสมมติฐานเกี่ยวกับบทอ่าน และการยอมรับว่าตนเองไม่เข้าใจเนื้อหาที่อ่าน
3. กลวิธีที่เกี่ยวข้องในระดับบทอ่าน (Story - related Strategy) ได้แก่ การประยุกต์ใช้รายละเอียดต่าง ๆ ภายในบทอ่าน

โฮเซนเฟลด์ (Hosenfeld, 1981) กล่าวว่า ผู้อ่านมักใช้กลวิธีการอ่าน ดังนี้

1. การจดจำความหมายของคำศัพท์
2. การอ่านข้ามคำที่ไม่รู้จัก หรือเดาความหมายของคำศัพท์จากบริบท
3. เดาความหมายของบทอ่านจากประโยคหรืออนุภาคที่อยู่ข้างหน้าและข้างหลัง
4. การจัดกลุ่มคำตามหน้าที่ทางไวยากรณ์
5. การประเมินผล การเดาของตนเอง
6. การทำนายเนื้อหาของบทอ่านจากชื่อเรื่อง
7. การอ่านต่อไป แม้ว่าจะยังไม่เข้าใจ
8. การรู้ส่วนต่าง ๆ ของคำ เช่น วิภัติ ปัจจัย เป็นต้น

 กลวิธีการอ่านที่ใช้ตีความหมายโดยรวม

(General Strategies)

1. การทำนายเนื้อหา : ผู้อ่านสามารถทำนายเนื้อหาได้ว่า ในแต่ละส่วนจะเกี่ยวกับอะไร
2. การรับรู้โครงสร้างของบทอ่าน : ผู้อ่านสามารถแยกความแตกต่างระหว่างใจความสำคัญและใจความสนับสนุน หรือแยกสาระละเอียดในบทอ่านได้
3. การผสมผสานรายละเอียด : ผู้อ่านสามารถเชื่อมโยงรายละเอียดใหม่กับเนื้อหาที่กล่าวนำมาก่อนแล้วได้
4. การตั้งคำถามในบทอ่าน : ผู้อ่านสามารถตั้งคำถาม เพื่อหาใจความสำคัญของบทอ่านได้

กลวิธีการอ่านที่ใช้ตีความหมายเป็นบางจุด

(Local Strategies)

1. การถ้อยความ : ผู้อ่านสามารถถ้อยความในเนื้อหา โดยใช้คำที่ต่างออกไปแต่มีความหมายเดียวกัน เพื่อช่วยดูความเข้าใจ รวบรวมความคิดหรือให้ข้อมูลย้อนกลับ
2. การอ่านซ้ำ : ผู้อ่านจะอ่านเนื้อหาซ้ำ โดยอาจเป็นการอ่านออกเสียงหรืออ่านในใจก็ได้ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้อ่านอ่านอย่างขาดความเข้าใจ
3. การตั้งคำถามเกี่ยวกับประโยคที่อ่าน : เกิดจากการที่ผู้อ่านไม่เข้าใจความหมายของประโยคในบทอ่าน
4. การตั้งคำถามเกี่ยวกับคำศัพท์ : ผู้อ่านใช้การแปลความหมายของคำถามจากบริบท หรือหาคำที่มีความหมายเดียวกันหรือวิธีอื่น ๆ เพื่อช่วยในการทำความเข้าใจศัพท์

กลยุทธ์การอ่านที่ใช้ตีความหมายโดยรวม
(General Strategies)

กลยุทธ์การอ่านที่ใช้ตีความหมายเป็นบางจุด
(Local Strategies)

6. การเชื่อมโยงความรู้ : ผู้อ่านเชื่อมโยง
เพื่อ ก) อธิบาย ขยายใจความของเนื้อหา
ข) ประเมินเนื้อหา
ค) แสดงความคิดเห็นต่อเนื้อหาที่อ่าน
 7. การรวบรวมพฤติกรรมหรือกระบวนการ
ผู้อ่านบอกกลยุทธ์ที่ใช้ในการอ่าน บอก
องค์ประกอบของกระบวนการหรือบอกถึง
ความสำเร็จ ความสับสนในการอ่านของ
ตนเอง
 8. การควบคุมความเข้าใจ : ผู้อ่านประเมิน
ระดับความเข้าใจของตนเองที่มีต่อเนื้อหา
ที่อ่าน
 9. การแก้ไข : ผู้อ่านแก้ไขข้อผิดพลาดหรือ
ความเข้าใจของตนเอง โดยการใช้เชื่อมโยง
ความรู้เก่ากับความรู้ใหม่ และประเมิน
ความเข้าใจของตนเอง
 10. การสนองตอบต่อเนื้อหาที่อ่าน : ผู้อ่าน
แสดงความรู้สึกของตนที่มีต่อบทอ่าน
-

บาร์เน็ต (Barnett, 1988) ได้แบ่งกลวิธีการอ่านออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. กลวิธีที่เกี่วข้องกับการอ่านในระดับคำ (Word - Level Strategies) ประกอบด้วย การเลาะความหมายของคำศัพท์จากบริบทของบทอ่าน การรู้หน้าที่ของคำตามหลักไวยากรณ์ การอ้างอิงคำ และการรู้ความหมายของคำศัพท์โดยดูจากโครงสร้างคำ
2. กลวิธีที่เกี่วข้องกับการอ่านในระดับบทอ่าน (Text-Level Strategies) ประกอบด้วย การอ่านเพื่อรู้ความหมายโดยรวมของเนื้อหาทั้งหมด การย้อนกลับมาอ่าน บทอ่านซ้ำอีกครั้งหนึ่ง การใช้ความรู้เดิม เพื่อช่วยในการทำความเข้าใจกับบทอ่าน การทำนายเนื้อหาของบทอ่านจากชื่อเรื่อง ภาพประกอบ หรือจากโครงสร้างของบทอ่าน การค้นหาจุดประสงค์ของผู้เขียน การอ่านเอาความโดยข้ามคำบางคำ หรืออ่านอย่างคร่าว ๆ

กลวิธีการอ่านตามแนวคิดของอ็อกซ์ฟอร์ด (Oxford, 1990)

อ็อกซ์ฟอร์ด (Oxford, 1990) ได้แบ่งประเภทของกลวิธีการอ่าน ออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ กลวิธีการอ่านโดยตรง และกลวิธีการอ่านโดยอ้อม ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้
 กลวิธีการอ่านโดยตรง หมายถึง กลวิธีที่เกี่วข้องโดยตรงกับภาษาเป้าหมายที่ผู้เรียนเรียน ประกอบด้วยกลวิธีที่ผู้เรียนต้องใช้กระบวนการทางสมองที่แตกต่างกัน ได้แก่

1. กลวิธีการใช้ระบบการจำ เกี่วข้องกับกลไกทางสมองที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเก็บข้อมูลความรู้ไว้ และนำออกมาใช้ได้เมื่อต้องการ ในการเรียนภาษานั้นคำศัพท์เป็นองค์ประกอบที่ยิ่งใหญ่ และไม่อาจเรียนรู้ได้หมด ไม่ว่าจะเป็นการเรียนภาษาแม่หรือภาษาต่างประเทศก็ตาม ดังนั้น กลวิธีการใช้ระบบการจำ จึงเป็นเสมือนเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้เรียนเก็บสิ่งสมคำศัพท์ต่าง ๆ หรือข้อมูลความรู้ทางภาษาทั้งหมด และช่วยให้ผู้เรียนสามารถนำคำศัพท์หรือความรู้เหล่านั้นมาใช้ในการสื่อสารได้ในเวลาที่ต้องการ นอกจากนี้กลวิธีการใช้ระบบการจำยังมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาข้อมูล ความรู้ของผู้เรียน ทั้งในด้านคำศัพท์ และโครงสร้างทางภาษาได้สามารถใช้ได้อย่างมีทักษะหรือสามารถใช้ภาษาได้อย่างอัตโนมัติ ซึ่งกลวิธีการใช้ระบบการจำนี้แบ่งเป็นพฤติกรรมที่ผู้เรียนใช้เพื่อเสริมสร้างความจำได้ ดังนี้

- 1.1 การสร้างเครือข่ายความรู้ทางสมอง ได้แก่ การจัดกลุ่ม การนำความรู้ใหม่เข้าไปสัมพันธ์กับความรู้เดิม และการนำคำใหม่ไปใช้ในบริบท

1.2 การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจภาพและเสียงได้แก่ การใช้จินตนาการ การใช้แผนภาพ การใช้คำสำคัญหรือใช้คำหลัก และการเพิ่มความจำ โดยวิธีเสียงช่วย

1.3 การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจโดยการทบทวน ได้แก่ การทบทวนโครงสร้างทางภาษา และการทบทวนคำศัพท์

1.4 การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจท่าทาง ได้แก่ การใช้ความรู้สึกและท่าทางประกอบคำอธิบาย การใช้เทคนิคด้านกลไก เช่น การเคลื่อนย้ายบัตรคำ หรือการแยกกลุ่มให้ผู้เรียนเห็นความแตกต่างชัดเจนขึ้น เป็นต้น

2. กลวิธีการใช้ความรู้ความคิด หมายถึง กลวิธีที่เกี่วข้องกับกระบวนการทางสมอง ซึ่งมีหลากหลายรูปแบบและเป็นกลวิธีที่ผู้เรียนใช้มากกว่ากลวิธีอื่น ๆ ซึ่งแบ่งเป็นพฤติกรรมได้ดังนี้

2.1 การฝึกฝน ได้แก่ การพูดหรือทำซ้ำ การฝึกเขียนหรือพูดอย่างมีรูปแบบการจำและการใช้กฎเกณฑ์หรือแบบของภาษา การเชื่อมคำ หรือวลีให้เป็นประโยคและการฝึกอย่างเป็นธรรมชาติ

2.2 การรับและส่งสาร ได้แก่ การจับใจความอย่างรวดเร็ว เช่น การฟังหรืออ่านคร่าว ๆ การอ่านแบบกวาดสายตา เป็นต้น และการใช้แหล่งข้อมูลในการรับและส่งสาร

2.3 การวิเคราะห์และการให้เหตุผล ได้แก่ การให้เหตุผลโดยใช้กฎเกณฑ์ การวิเคราะห์ข้อความหรือคำพูด การวิเคราะห์เปรียบเทียบ องค์ประกอบของภาษาระหว่างภาษา เป้าหมายกับภาษาแม่ การแปล และการถ่ายทอดความรู้

2.4 การสร้างแบบหรือโครงสร้างของสารที่รับและส่งขึ้นใหม่ ได้แก่ การจดย่อ ซึ่งเป็นการเปลี่นรูปแบบหรือโครงสร้างทางภาษาที่ได้อ่านหรือได้ฟังใหม่ การสรุปความ และการสร้างความคิดขึ้นเกี่ยวกับใจความสำคัญ เช่น ชิดเส้นใต้ การทำดอกจันที่ข้อความ เป็นต้น

3. กลวิธีการใช้สิ่งทดแทน หมายถึง กลวิธีที่ผู้เรียนใช้เพื่อสื่อและเคาะความหมายเมื่อพบปัญหาในการเรียนหรือการใช้ภาษา ในการเรียนภาษาคำต่างประเทศนั้นผู้เรียนย่อมมีข้อจำกัดทั้งในด้านคำศัพท์และกฎเกณฑ์ไวยากรณ์ เมื่อผู้เรียนอ่านหรือฟังข้อความ จึงต้องให้ความพยายามในการแก้ปัญหาหรือข้อขัดข้องที่พบ เพื่อทำความเข้าใจกับข้อความนั้น ๆ ให้ได้มากที่สุด ซึ่งแบ่งเป็นพฤติกรรมได้ ดังนี้

3.1 การเล่าอย่างมีหลักการ ได้แก่ การเล่า โดยผู้ตัวชี้แนะทางภาษา และ การเล่าโดยผู้ตัวชี้แนะด้านอื่น ๆ เช่น การเล่าจากสถานการณ์บริบท โครงสร้างของข้อความหรือ ความสัมพันธ์ระหว่างคำ เป็นต้น

3.2 การแก้ไขจำกัดทางภาษาในการพูดและการเขียน ได้แก่ การใช้คำในภาษา แม่แทนคำศัพท์ที่ติดขัด การขอความช่วยเหลือเมื่อเกิดความไม่แน่ใจ การใช้ท่าทางประกอบการพูด การเลือกใช้คำบางคำในการสื่อสาร การเลือกหัวข้อเรื่องในการสนทนา การปรับสสารให้ง่ายขึ้น และการหาคำอื่นมาเชื่อมกันให้เป็นคำที่มีความหมายเหมือนกันแทน เป็นต้น

กลวิธีการอ่านโดยอ้อม หมายถึง กลวิธีที่ผู้เรียนใช้ในการจัดการกับการเรียน ส่งเสริมและควบคุมกระบวนการเรียนของคน ในการเรียนผู้เรียนจะต้องพบกับคำศัพท์ใหม่ที่ไม่คุ้นเคย กฎเกณฑ์โครงสร้างที่ทำให้สับสน ซึ่งสิ่งเหล่านี้อาจทำให้ผู้เรียนเกิดความสับสนหรือพบปัญหาในการเรียนได้ การใช้กลวิธีการอ่านโดยอ้อมจะช่วยให้ผู้เรียนหลุดพ้นจากปัญหาเหล่านั้นได้ กลวิธีการอ่านโดยอ้อมประกอบด้วยกลวิธีต่าง ๆ ดังนี้

1. กลวิธีการตระหนักรู้และควบคุมตนเอง หมายถึง กลวิธีที่ผู้เรียนใช้ในการ วางแผนการเรียน เพื่อให้กระบวนการเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังหมายถึง กลวิธีที่ผู้เรียนใช้ในการตรวจสอบข้อผิดพลาดในการเรียนด้วย ซึ่งแบ่งเป็นพฤติกรรมได้ ดังนี้

1.1 การตรึงความสนใจไว้กับการเรียน ได้แก่ การคิดไว้ล่วงหน้าเกี่ยวกับ บทเรียนใหม่แล้วเชื่อมโยงเข้ากับความรู้เดิมที่มีอยู่ การเอาใจใส่กับงานที่ได้รับมอบหมาย และการ ตั้งใจฟังจนกว่าจะพร้อมแล้วจึงพูด

1.2 การจัดการและการวางแผนการเรียน ได้แก่ การค้นหาวิธีการเรียนที่ ได้ผล การจัดสภาพแวดล้อมเพื่อเอื้อต่อการเรียนรู้ การกำหนดเป้าหมายในการเรียน การวาง จุดประสงค์ของการทำงานแต่ละชิ้น การวางแผนไว้ล่วงหน้าสำหรับงานแต่ละชิ้น และการหาโอกาส ฝึกฝนการใช้ภาษาตามธรรมชาติ เป็นต้น

1.3 การประเมินผลการเรียน ได้แก่ การควบคุม การตรวจสอบตนเอง โดยค้นหาข้อผิดพลาดในด้านความเข้าใจ การใช้ภาษา และการประเมินความก้าวหน้าในการเรียน ของตน

2. กลวิธีการใช้จิตพิสัย หมายถึง กลวิธีที่ผู้เรียนใช้เพื่อควบคุมอารมณ์และทัศนคติในการเรียน รวมทั้งใช้กลวิธีในการส่งเสริมหรือพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเอง คำว่า "จิตพิสัย" นั้น ได้แก่ อารมณ์ ทัศนคติ แรงจูงใจ และการเห็นคุณค่าของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนภาษา จิตใจและอารมณ์ของผู้เรียนนั้นนับว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญมาก ซึ่งจะมีผลต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวในการเรียนภาษาของผู้เรียน ผู้เรียนที่ดีคือ ผู้ที่รู้จักควบคุมอารมณ์และทัศนคติของตนในการเรียน อารมณ์และทัศนคติที่ดีจะช่วยให้การเรียนนั้นมีประสิทธิภาพและน่าสนุกสนานยิ่งขึ้น นอกจากนี้ความเชื่อมั่นในตัวเองก็นับว่าเป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่เกี่ยวกับจิตพิสัย เพราะผู้เรียนจะตัดสินใจคุณค่าโดยอาศัยความรู้สึกของตนเอง จึงอาจกล่าวได้ว่า ความสำเร็จในการเรียนภาษาของผู้เรียนนั้นอาจถูกสกัดกั้นได้โดยสภาพจิตพิสัยที่เป็นลบ เช่น ความวิตกกังวล ความกลัว ความสงสัย การไม่ได้รับความช่วยเหลือ ความคับข้องใจ และอื่น ๆ เป็นต้น ซึ่งแบ่งเป็นพฤติกรรมได้ ดังนี้

2.1 การลดความวิตกกังวล ได้แก่ การผ่อนคลายกล้ามเนื้อ การหายใจลึก ๆ การเพ่งหรือทำสมาธิ การใช้ดนตรีเพื่อช่วยลดความตึงเครียดหรือความเคียด หรือการดูภาพยนตร์ตลก การอ่านหนังสือบันเทิง การฟังเรื่องขำขัน เป็นต้น

2.2 การให้กำลังใจตนเอง ได้แก่ การพูดชมเชยตนเองเพื่อเสริมแรงในการเรียน การกล่าวลงใช้ภาษาอย่างฉลาดในการพูดหรือเขียน แม้จะพบข้อผิดพลาดบ้างก็ตาม และการให้รางวัลตนเองเมื่อสามารถใช้ภาษาได้ถูกต้อง

2.3 การรับรู้จิตใจและอารมณ์ของตนเอง ได้แก่ การให้ความสนใจต่อความรู้สึกของตนเอง การใช้แบบสำรวจเพื่อตรวจสอบความรู้สึก ทัศนคติและแรงจูงใจของตนเองที่มีต่อการเรียนภาษาหรืองานที่ต้องปฏิบัติ การเขียนบันทึกประจำวันเกี่ยวกับความรู้สึก อารมณ์และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในระหว่างกระบวนการเรียนภาษาของตน และการสนทนากับบุคคลอื่นถึงความรู้สึกของตนเองในการเรียนภาษา เป็นต้น

3. กลวิธีการสื่อสารในสังคม หมายถึง กลวิธีที่จำเป็นต้องใช้เมื่อผู้เรียนมีการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น เพราะภาษาเป็นพฤติกรรมทางสังคม ซึ่งการสื่อสารทางภาษาจะเกิดขึ้นระหว่างบุคคลกับบุคคล บุคคลกับกลุ่มบุคคล และกลุ่มบุคคลกับกลุ่มบุคคล นั่นคือ การเรียนรู้อาษาจะต้องเกี่ยวข้องกับบุคคลอื่น ๆ ด้วย กลวิธีทางสังคมนี้จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถเพิ่มขึ้นในการพัฒนาความเข้าใจ ความคิด และความรู้สึกของผู้อื่น ซึ่งแบ่งเป็นพฤติกรรมได้ ดังนี้

3.1 การถามคำถาม ได้แก่ การถามเพื่อขอความกระจ่าง การขอคำอธิบายหรือขอคำยืนยัน เช่น การขอให้ผู้พูดซ้ำคำพูด พูดย้ำ อธิบาย หรือยกตัวอย่าง และการถามเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง

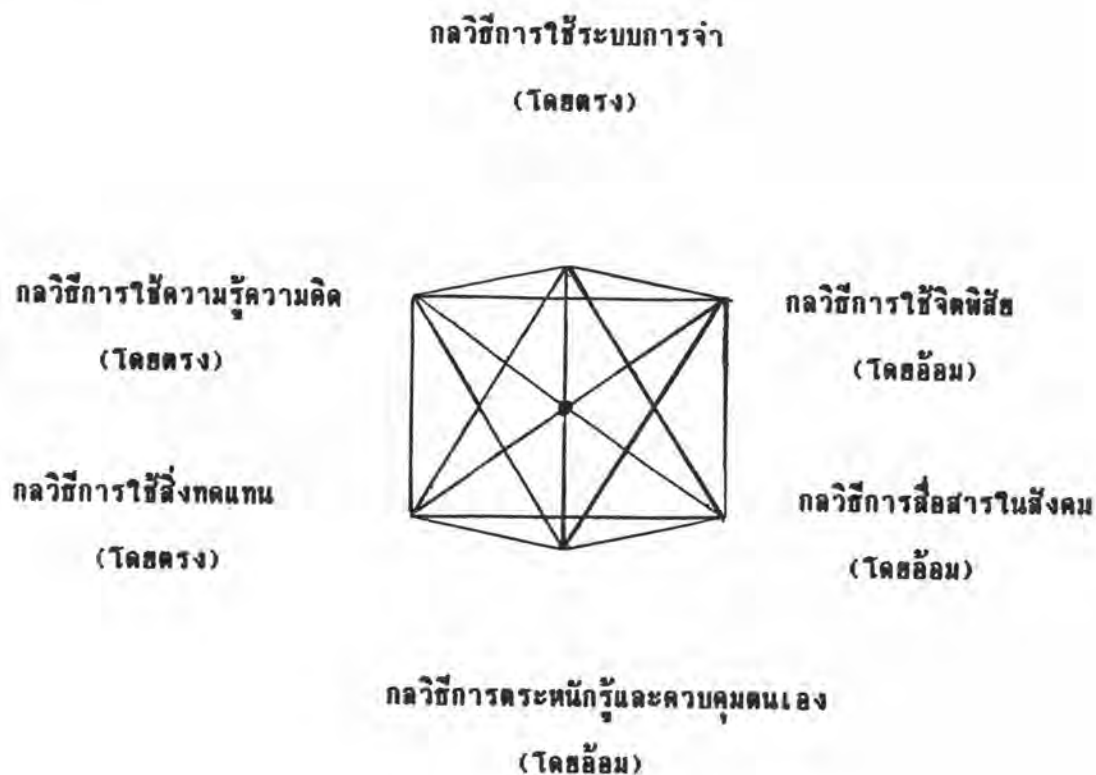
3.2 การทำงานร่วมกับผู้อื่น ได้แก่ การทำงานกับผู้อื่นที่มีความสามารถในการใช้ภาษาเป้าหมาย

3.3 การคำนึงถึงผู้อื่น ได้แก่ การพัฒนาความเข้าใจด้านวัฒนธรรมของผู้อื่น และการคำนึงถึงความคิดและความรู้สึกของผู้อื่น

อีกร็ฟฟอร์ดได้อธิบายว่า กลวิธีการอ่านทั้งโดยตรงและโดยอ้อมมีความเกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพและส่งเสริมซึ่งกันและกัน กล่าวคือ กลวิธีการอ่านโดยตรงนั้นเกี่ยวข้องกับภาษาที่ผู้เรียนเรียนโดยเฉพาะ โดยกลวิธีการใช้ระบบการจำใช้ในการบันทึกจดจำข้อมูลใหม่ที่ผู้เรียนได้พบ กลวิธีการใช้ความรู้ความคิด ใช้เพื่อทำความเข้าใจกับข้อมูลทางภาษาที่เรียน และเพื่อให้สามารถใช้ภาษาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ผู้เรียนใช้กลวิธีการใช้สิ่งทดแทนในการใช้ภาษา ได้แก่ การเอาความหมายของคำหรือข้อความในขณะที่อ่านหรือฟัง หรือการสร้างคำขึ้นใหม่จากคำศัพท์ที่เคยรู้จัก เพื่อใช้แก้ปัญหาในการพูดและการเขียน เป็นต้น ส่วนกลวิธีการอ่านโดยอ้อมนั้น แม้มิได้เกี่ยวข้องกับเนื้อหาวิชาที่ผู้เรียนเรียน แต่ก็เป็นสิ่งสำคัญต่อการเรียนภาษาของผู้เรียน เพราะกลวิธีการตระหนักรู้และควบคุมตนเอง จะช่วยผู้เรียนอย่างมากในการวางแผนการเรียน การจัดระบบการเรียน และการตรวจสอบประเมินกระบวนการเรียนของตนเอง กลวิธีการใช้จินตนิมิตจะช่วยให้ผู้เรียนควบคุมความรู้สึก แรงจูงใจและทัศนคติที่เกี่ยวข้องกับการเรียนภาษา ส่วนกลวิธีการสื่อสารในสังคมจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่ต้องใช้ภาษาเป้าหมายได้ดีขึ้นและบ่อยขึ้น

ความสัมพันธ์และการส่งเสริมกันของกลวิธีในการอ่าน ทั้งโดยตรงและโดยอ้อม อาจเปรียบได้กับการแสดงละคร ซึ่งกลวิธีการอ่านโดยตรงเปรียบเป็นนักแสดงที่ต้องแสดงบทบาทต่าง ๆ ด้วยตนเองบนเวที ในขณะที่กลวิธีการอ่านโดยอ้อมเปรียบได้กับผู้กำกับการแสดงที่ต้องคอยกำกับ จัดการ และควบคุมให้ละครดำเนินไปด้วยดี ทั้งตัวละครและผู้กำกับต้องร่วมมือกัน ทำงานประสานกัน จึงจะได้ผลงาน คือ บทละครที่ออกมาดี ในการเรียนภาษาก็เช่นเดียวกัน หากผู้เรียนรู้จักใช้กลวิธีการอ่านทั้งโดยตรงและโดยอ้อมให้สัมพันธ์และสนับสนุนซึ่งกันและกัน การอ่านของผู้เรียนก็จะประสบผลสำเร็จมากขึ้น

อ็อกซ์ฟอร์ด (Oxford, 1990) ได้เสนอแผนภาพแสดงความสัมพันธ์ที่ส่งเสริม
ซึ่งกันและกันของกลวิธีการอ่านทั้งโดยตรงและโดยอ้อม ดังนี้

แผนภาพที่ 1 แสดงความสัมพันธ์ของกลวิธีการอ่านโดยตรงและกลวิธีการอ่านโดยอ้อม

จะเห็นได้ว่า การแบ่งประเภทกลวิธีการอ่านโดยอ็อกซ์ฟอร์ด (Oxford, 1990) นั้นมีความสมบูรณ์ในรายละเอียดมากที่สุด ผู้วิจัยจึงนำกลวิธีการอ่านตามแนวคิดของ
อ็อกซ์ฟอร์ดมาศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งได้แก่ กลวิธีต่าง ๆ ดังนี้คือ

กลวิธีการอ่านโดยตรง

1. กลวิธีการใช้ระบบการจำ
2. กลวิธีการใช้ความรู้ความคิด
3. กลวิธีการใช้สิ่งทดแทน

กลวิธีการอ่านโดยอ้อม

4. กลวิธีการตระหนักรู้และควบคุมตนเอง
5. กลวิธีการใช้จิตพิสัย
6. กลวิธีการสื่อสารในสังคม

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น พอสรุปได้ว่า กลวิธีการอ่าน เป็นวิธีการอ่าน เพื่อช่วยให้การอ่านมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น กลวิธีการอ่านของแต่ละคนนั้น ขึ้นอยู่กับ ความรู้ ความสามารถ ความถนัด ประสบการณ์ของแต่ละคน กลวิธีการอ่านของแต่ละคนไม่จำเป็นต้องเหมือนกัน แต่กลวิธีนั้นจะช่วยสร้างความเข้าใจในการอ่านของคนให้ดีขึ้น และกลวิธีการอ่านยังเป็นทักษะที่สามารถฝึกหัดให้เกิดความชำนาญได้ ช่วยพัฒนาทักษะการอ่านให้ดีขึ้น

ประโยชน์ของการใช้กลวิธีการอ่าน

อ็อกซ์ฟอร์ด (Oxford, 1990) ได้สรุปรวบรวมประโยชน์ของการใช้กลวิธีในการอ่านไว้ว่า

1. กลวิธีในการอ่านเป็นสิ่งที่นำผู้เรียนไปสู่เป้าหมายสูงสุดในการเรียนภาษานั้นคือ การมีความสามารถในการสื่อสาร ไม่ว่าผู้เรียนจะใช้กลวิธีใดในการเรียนก็ตาม ทุกกลวิธีจะทำให้ผู้เรียนมีความสามารถในการเรียนภาษาเพิ่มขึ้น เช่น ถ้าผู้เรียนฝึกใช้กลวิธีที่เกี่ยวกับความจำ (Memory Strategies) ผู้เรียนก็จะสามารถจดจำคำศัพท์และกฎเกณฑ์ได้ ถ้าผู้เรียนฝึกใช้กลวิธีการใช้สิ่งทดแทน (Compensation Strategies) ผู้เรียนก็จะสามารถแก้ไขข้อผิดพลาดเมื่ออ่านหรือฟังไม่เข้าใจโดยการเดาความหมายจากคำชี้แนะ (Clues) ในข้อความนั้น ๆ หรือถ้า

ผู้เรียนใช้กลยุทธ์ที่เกี่ยวกับจิตพิสัย (Affective Strategies) ก็จะช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเองเพิ่มขึ้นและมีความกระตือรือร้นที่จะเข้าร่วมในการเรียนมากขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่การมีความสามารถในการสื่อสารทางภาษาในที่สุด

2. กลยุทธ์ในการอ่านเป็นสิ่งที่จะช่วยให้ผู้เรียนรู้จักช่วยเหลือตนเองได้ ผู้เรียนส่วนมากมักจะติดติดกับการเรียนการสอนแบบครูเป็นผู้ป้อนความรู้ให้เสมอ ดังนั้น เมื่อจำเป็นต้องใช้ภาษาที่เรียนใหม่ในห้องเรียน ผู้เรียนจึงไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ การที่ผู้เรียนได้ฝึกใช้กลยุทธ์ในการอ่าน จึงเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักรับผิดชอบในการเรียนของตน นอกจากผู้เรียนจะช่วยตัวเองในการเรียนได้แล้ว ยังจะมีความเชื่อมั่นในตนเองและมีความสามารถในการสื่อสารเพิ่มขึ้นด้วย

3. กลยุทธ์ในการอ่านช่วยขยายบทบาทของครูผู้สอนในชั้นเรียน บทบาทเดิมของครูในฐานะครูผู้สอน ผู้นำ ผู้จัดการ ผู้ควบคุม ผู้วัดและประเมินผล และในฐานะแพทย์ที่ต้องคอยรักษาความไม่รู้อของผู้เรียนนั้น เป็นบทบาทซึ่งขัดขวางการใช้ภาษาในการสื่อสารภาษาในห้องเรียน ทั้งนี้เพราะบทบาทเหล่านั้นของครูไม่เอื้อให้เกิดการฝึกใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารเหมือนในชีวิตจริง อย่างไรก็ตาม เมื่อผู้เรียนจำเป็นต้องได้รับการฝึกใช้กลยุทธ์ในการอ่าน ครูก็ต้องเพิ่มบทบาทของตนเองให้เป็นผู้ช่วยเหลือ ผู้คอยให้คำแนะนำ ผู้ชี้แนะ ที่ปรึกษา และเป็นผู้ร่วมในการสื่อสาร ครูต้องช่วยแนะนำผู้เรียนให้รู้จักการฝึกใช้กลยุทธ์ในการอ่าน ให้ผู้เรียนรู้จักเลือกใช้กลยุทธ์ในการอ่าน ได้ถูกต้องและเหมาะสมกับเนื้อหาต่าง ๆ

4. กลยุทธ์ในการอ่าน เป็นเสมือนเครื่องมือหรืออุปกรณ์ (Tools) ที่ผู้เรียนใช้เมื่อต้องการแก้ปัญหาในการเรียน หรือเมื่อต้องทำกิจกรรมทางภาษาที่บรรลุลำดับวัตถุประสงค์ของแต่ละกิจกรรม เช่น ผู้เรียนเลือกใช้กลยุทธ์การเดาความหมายเพื่อให้เกิดความเข้าใจในบทอ่านมากขึ้น หรือใช้กลยุทธ์ที่เกี่ยวกับจิตพิสัยเพื่อให้เกิดการผ่อนคลาย หรือเพิ่มความมั่นใจในตนเองมากขึ้น เป็นต้น

5. กลยุทธ์ในการอ่าน เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตัวผู้เรียนในหลาย ๆ ด้าน มิใช่เฉพาะด้านสติปัญญา หรือกระบวนการทางสมองเท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงด้านจิตพิสัย และสังคมของผู้เรียนอีกด้วย

6. กลวิธีในการอ่าน บางอย่างนั้นส่งเสริมโดยตรงต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งเรียกว่า กลวิธีในการอ่านโดยตรง (Direct Strategies) กลวิธีในการอ่านบางอย่างก็ส่งเสริมโดยอ้อมต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน เรียกว่า กลวิธีในการอ่านโดยอ้อม (Indirect Strategies) แต่ทั้งกลวิธีในการอ่านโดยตรงและโดยอ้อมต่างก็มีความสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนในหลาย ๆ ด้าน ไม่น้อยไปกว่ากัน

7. กลวิธีในการอ่าน มีความแตกต่างกันในเรื่องของการสังเกตได้กลวิธีบางอย่างสามารถสังเกตได้ ในขณะที่กลวิธีบางอย่างก็ไม่สามารถสังเกตได้ด้วยตาเปล่า โดยเฉพาะกลวิธีที่เกี่ยวข้องกับทางสมองหรือความคิด ความจำ จึงเป็นการยากสำหรับครูที่จะรู้ว่าผู้เรียนใช้กลวิธีใด

8. กลวิธีในการอ่าน เป็นสิ่งที่ผู้เรียนใช้อย่างมีสติ เมื่อฝึกใช้จนคล่องแล้ว ผู้เรียนก็จะสามารถใช้ได้อย่างอัตโนมัติเช่นเคี้ยวกับการฝึกทักษะหรือพฤติกรรมอื่น ๆ

9. กลวิธีในการอ่าน เป็นสิ่งที่สอนและฝึกกันได้ การฝึกใช้กลวิธีในการอ่านเป็นสิ่งสำคัญที่ครูต้องแนะนำและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รับการฝึก การฝึกกลวิธีในการอ่านจะสัมฤทธิ์ผลมากที่สุดเมื่อผู้เรียนรู้ว่ากลวิธีใดสำคัญอย่างไร เมื่อไรควรใช้ และใช้อย่างไร ประการสำคัญคือผู้เรียนต้องรู้ว่าจะถ่ายโอนกลวิธีเหล่านั้นไปใช้ในสถานการณ์ใหม่อย่างไร

10. กลวิธีในการอ่านนั้นมีการสืบทอดในการใช้ กล่าวคือ มิได้มีการเรียงลำดับการใช้ที่ตายตัวเสมอไป ขึ้นอยู่กับผู้เรียนแต่ละคนที่จะเลือกใช้หรือผสมผสาน หรือใช้ตามลำดับขั้นตอนด้วยตัวเอง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยต่างประเทศ

ปาปาเลียส (Papalia, 1978) ได้ทำการ "วิเคราะห์ห้วงวิธีการเรียนรู้ภาษาของนักศึกษา เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยศึกษาวิธีการเรียนรู้ภาษาของนักเรียนที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนภาษาสูงและที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนภาษาน้อย พบว่า นักศึกษาที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูง มีวิธีการเรียนรู้ภาษาที่ดีกว่านักศึกษาที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนต่ำ วิธีการเรียนรู้ที่ดี ได้แก่ พยายามสนใจความหมายและระบบของ

ภาษาที่รู้จักเชื่อมโยงเนื้อหาที่กำลังเรียนกับสิ่งที่ได้เรียนไปแล้ว และผู้ที่สัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูงมักเป็นผู้ที่รู้จักตนเองได้ดีว่า ควรใช้วิธีการเรียนรู้เช่นใด จึงจะเกิดประสิทธิภาพ ส่วนนักศึกษาที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนภาษาคำ มักใช้วิธีการท่องจำ และการแปลในการเรียนรู้ภาษาที่สอง

พาลินสการ์ และ บราวน์ (Palinscar and Brown, 1984) ได้ศึกษาผลของการสอนนักเรียนชั้นมัธยมที่เรียนไม่เก่ง ให้รู้จักใช้กลวิธีในการอ่านมี 4 ชนิด ได้แก่ การสรุป (Summarizing) การตั้งคำถาม (Questioning) การคาดคะเนหรือการเดา (Predicting) การทำความเข้าใจ (Clarifying) ในขั้นตอนของกระบวนการเรียนการสอนนั้น นักเรียนจะหัดตั้งคำถามสรุป เดาและทำความเข้าใจกับคำ หรือแนวคิดที่ซับซ้อน ทั้งครูและนักเรียนจะพูดคุยกันเกี่ยวกับเนื้อหา (Content) และพูดถึงประโยชน์ของกลวิธีที่กำลังใช้เพื่อความเข้าใจในเรื่องที่อ่าน พบว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกฝนโดยใช้กลวิธีดังกล่าว สามารถปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้นในด้านความสามารถในการตอบคำถามวัดความเข้าใจในการอ่านและสามารถใช้กลวิธีเหล่านี้ไปประยุกต์อ้างอิงสู่บทเรียนอื่น ๆ ได้

เรยส์ (Reyes, 1987) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การฝึกทักษะการควบคุมการอ่านด้วยการใช้กลวิธีตามตนเองและการย้อนกลับไปอ่านใหม่ให้แก่นักเรียนเกรด 5 ที่มีความสามารถด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจต่ำ" โดยมีคำถามการวิจัยว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเด็กมีความสามารถต่ำด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจ จะสามารถฝึกให้ใช้กลวิธีตามตนเอง และการย้อนกลับไปอ่านได้หรือไม่ ผลการฝึกกลวิธีให้ใหม่จะคงทนอยู่ได้นานหรือไม่ นักเรียนที่ได้รับการฝึกจะสามารถถ่ายทอดการเรียนรู้อ่านไปใช้กับวิชาวิทยาศาสตร์ และสังคมได้หรือไม่ โดยดูที่ผลการฝึกจากการเขียนจากความทรงจำ และการตอบคำถามด้านความเข้าใจ ผลการวิจัยพบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญระหว่างการฝึกกลวิธีที่อ่านที่ฝึกและการเขียนตอบระหว่างกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม

กรูเจอร์ (Krueger, 1987) ได้ศึกษา "การควบคุมตนเองในการอ่านของนักเรียนระดับวิทยาลัยโดยเน้นการใช้ความรู้เดิม เป็นการศึกษาการสังเกตด้วยการวิเคราะห์ความตระหนักในเรื่องการรับรู้การเข้าใจตนเอง (Metacognitive Awareness) ของนักเรียน 4 ประการ คือ ลักษณะของผู้อ่าน จุดประสงค์ของการอ่าน ลักษณะของบทอ่าน และกลวิธีที่ใช้ในการทำความเข้าใจ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนเหล่านี้ใช้ความรู้เดิมช่วยการอ่านนั้นให้ผลได้ทั้งทางบวกและทางลบ กล่าวคือ ถ้าใช้ความรู้เดิมไม่เหมาะสม อาจทำให้เข้าใจไม่ตรงกับที่เขียน เพราะอาจเกิดเหตุการณ์ที่ผู้อ่านถูกความรู้เดิมของตนเองครอบงำจนความคิด ทำให้ไม่เปิดใจ

รับความคิดหรือสารที่ผู้เขียนต้องการเสนอ ดังนั้น ผู้วิจัยได้เสนอแนะว่าควรสอนการใช้ความรู้เดิมในการทำความเข้าใจ เพื่อให้สามารถควบคุมการอ่านไปในทางที่เหมาะสม

ชอร์ตแลนด์ (Shortland, 1987) ได้ทำการวิจัย "เพื่อพัฒนาและทดสอบ กลวิธีการสอนการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนประถมศึกษา ซึ่งเป็นวิธีผสมผสานเทคนิคการสอนโดยให้โครงสร้างของสิ่งที่อ่าน (Graphic Overview) และการเน้นให้เด็กคิด" กลวิธีการสอนมี 4 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ครูกระตุ้นความรู้เดิมและสอนคำศัพท์ ตลอดจนมโนทัศน์ที่จำเป็นในการอ่านครั้งนั้น ขั้นที่ 2 การให้โครงสร้างของสิ่งที่อ่าน ขั้นที่ 3 ให้นักเรียนอ่าน ตั้งคำถาม และข้อใจความ เพื่อจัดสารสนเทศในสิ่งที่อ่านเข้ากับเค้าโครงที่เสนอไว้ในขั้นที่สอง ขั้นที่ 4 ทบทวนเนื้อหาที่อ่าน และใจความที่นักเรียนได้ข้อ และตั้งคำถามได้ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนสูงกว่ากลุ่มควบคุมในด้านการตั้งคำถามและการข้อใจความและมีคะแนนผลสัมฤทธิ์การอ่านโดยส่วนรวมสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญ

เนลสัน (Nelson, 1988) ได้ทำการศึกษาเรื่อง "กลวิธีที่นักเรียนระดับวิทยาลัยที่ประสบผลสำเร็จในการเรียนใช้ในการอ่านตำราเรียน โดยเลือกนักเรียนที่เรียนดี เพื่อเปรียบเทียบกับกระบวนการรู้ การเข้าใจของเขาเกี่ยวกับการเตรียมตัวในการอ่าน" ผลการวิจัยพบว่า กลวิธีที่นักเรียนเหล่านั้นใช้ไม่ค่อยมีในหนังสือที่วิเคราะห์ได้ ทั้งนี้ นักเรียนใช้การจุดใจตนเอง การวางแผนและการควบคุม ส่วนกิจกรรมในแบบเรียนแนะนำให้ของความรู้เดิม ศึกษาคำศัพท์ และแนะนำให้ครูจัดกิจกรรมให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาของเรื่องที่อ่าน ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า กลวิธีของนักเรียนเน้นกระบวนการ ส่วนกลวิธีของแบบเรียนแนะนำให้ครูเน้นการเรียนรู้เนื้อหา

ไนท์และคณะ (Knight et. al., 1985) ได้ทำการวิจัยโดยมีจุดประสงค์ เปรียบเทียบกลวิธีในการอ่านของนักเรียนที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่ 1 กับนักเรียนที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่ 2 จากการรวบรวมกลวิธีที่นักเรียนใช้ในการอ่าน ดังนี้ คือ 1) การย้อนกลับมาอ่านเนื้อหาใหม่อีกครั้ง 2) การเลือกจดจำเฉพาะคำสำคัญหรือส่วนที่น่าสนใจ 3) การสร้างจินตภาพ 4) การปรับอัตราเร็วในการอ่าน 5) การสัมพันธ์เนื้อหาในบทอ่านกับประสบการณ์เดิม 6) การมีส่วนร่วมในการอ่าน 7) การสัมพันธ์เนื้อหา ในบทอ่านกับประสบการณ์เดิม 8) การเชื่อมโยงเหตุการณ์ต่าง ๆ ภายในบทอ่าน 9) การจดหรือค้นหารายละเอียดที่สำคัญ 10) การสรุปเนื้อหาที่อ่าน 11) การทำนายเนื้อหาของบทอ่าน 12) การคิดตั้งคำถามกับตนเอง 13) การเดาว่าครูจะถามตนว่าอะไรเกี่ยวกับสิ่งที่อ่าน 14) การท่องจำเนื้อหาของบทอ่าน เมื่อนำ

กลวิธีต่าง ๆ มาวิเคราะห์ค่าความถี่พบว่า กลวิธีที่กลุ่มนักเรียนที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่ 1 ใช้มากที่สุดคือ การมีสมาธิในการอ่าน กลวิธีที่ใช้น้อยที่สุด การเดาว่าครูจะถามคนว่าอะไรเกี่ยวกับสิ่งที่อ่าน ซึ่งในทางตรงกันข้าม นักเรียนกลุ่มที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่ 2 จะใช้กลวิธีนี้มากที่สุด กลวิธีที่นักเรียนกลุ่มนี้ไม่ใช้เลย คือ การสร้างจินตภาพ การจรรยาละเอียดและการทำนายความ

บรลเชอร์ (Brochers, 1990) ได้ทำการวิจัย "เกี่ยวกับการใช้เนื้อหาวิชาที่ เกี่ยวข้องจากตำรา และการใช้กลวิธีในการสอนของครูที่สอนวิชาวิทยาศาสตร์ สังคม และภาษาอังกฤษ ในระดับมัธยมศึกษา มหาวิทยาลัยแคนซัส" พบว่า ครูที่สอนสังคมมีการมอบหมายงานให้นักเรียนอ่าน แต่ไม่เน้นกลวิธีในการอ่าน ไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการอ่านของนักเรียน ครูที่สอนวิทยาศาสตร์ ให้นักเรียนค้นคว้าจากตำราที่ครูตั้งคำถามไว้และเน้นที่คำศัพท์ใหม่ ๆ ครูสอนภาษาอังกฤษจะเน้นการอ่านออกเสียง และอ่านหนังสือที่มีจำหน่ายตามท้องตลาด สรุปได้ว่า ครูส่วนใหญ่ไม่เน้นการใช้กลวิธีในการอ่าน แต่จะมุ่งที่เนื้อหา

งานวิจัยในประเทศ

เกศสุดา รัชฎาวิชิตกุล (2529) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การเปรียบเทียบวิธี การเรียนรู้ภาษาอังกฤษระหว่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนภาษา สูงและต่ำ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า การเปรียบเทียบวิธีการเรียนรู้ภาษาอังกฤษระหว่างนักเรียน ที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนภาษาสูงและต่ำ วิธีการที่ใช้ให้เข้าใจภาษาการฝึกฝน การใช้ภาษา อังกฤษ การควบคุมการเรียนรู้และตรวจสอบการใช้ภาษา พบว่า นักเรียนที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการ เรียนภาษาสูงและต่ำ ใช้วิธีการเรียนรู้แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สุจิตรา ศรีนวล (2534) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การพัฒนารูปแบบการสอนอ่าน ภาษาไทยเพื่อความเข้าใจโดยใช้กลวิธีในการอ่าน การคิด สำหรับนักเรียนประถมศึกษาและความ ตระหนักรู้เกี่ยวกับการอ่านของตนเอง พบว่า คะแนนเฉลี่ยด้านความเข้าใจในการอ่านของกลุ่ม ทดลองสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และจากการสัมภาษณ์นักเรียนกลุ่มทดลองเกี่ยวกับการนำกลวิธีในการอ่านมาใช้ นักเรียนส่วนใหญ่ จะชอบและเห็นว่าเป็นสิ่งที่มีประโยชน์และจะช่วยให้การอ่านของตนให้ดีขึ้นอีกด้วย

ชื่นสมน สุขพันธ์ (2534) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับ "การเพิ่มความสามารถในการอ่านเข้าใจความภาษาไทยของนักเรียนไทยชาวเล ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ด้วยวิธีการฝึกการอ่านแบบใช้กิจกรรมชี้แนะให้คิด" พบว่า หลังจากฝึกการอ่านเข้าใจความของกลุ่มที่ได้รับการฝึกการอ่านแบบใช้กิจกรรมชี้แนะให้คิดได้คะแนนความสามารถในการอ่านเข้าใจความสูงกว่าก่อนเข้ารับการฝึกการอ่านเข้าใจความ และหลังจากได้รับการฝึกแล้ว กลุ่มที่ได้รับการฝึกการอ่านเข้าใจความด้วยวิธีการอ่านแบบใช้กิจกรรมชี้แนะให้คิดได้คะแนนความสามารถในการอ่านเข้าใจความสูงกว่ากลุ่มที่อ่านเรื่องด้วยตนเอง

จันทร์ภา จรพงษ์ (2535) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ผลของการฝึกควบคุมกระบวนการอ่านโดยการแลกเปลี่ยนบทบาทที่มีต่อความสามารถในการอ่านเข้าใจความ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่คือความสามารถในการอ่าน" พบว่า หลังจากทดลองกลุ่มที่ได้รับการฝึกควบคุมกระบวนการอ่านโดยการแลกเปลี่ยนบทบาทมีคะแนนความสามารถในการอ่านเข้าใจความ จากการทดสอบหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง ส่วนกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการฝึกควบคุมกระบวนการอ่าน มีความสามารถในการอ่านเข้าใจความ จากการทดสอบก่อนการทดลองและหลังการทดลองไม่แตกต่างกัน

อภิสิทธิ์พร สุธีรพงศ์ (2536) ได้ทำวิจัยเรื่อง "กลวิธีการอ่านภาษาไทย ตามการรับรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร" พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ใช้กลวิธีการใช้ระบบการจำ กลวิธีการใช้ความรู้ ความคิด กลวิธีการใช้สิ่งทดแทน กลวิธีการสื่อสารในสังคม ในการอ่านภาษาไทยน้อยทุกกลวิธี และการใช้กลวิธีการใช้ระบบการจำ กลวิธีการใช้ความรู้ ความคิด กลวิธีการใช้สิ่งทดแทนและกลวิธีการสื่อสารในสังคม ในการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้คะแนนสูงกับคะแนนต่ำแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ .05

จากงานวิจัยดังกล่าวข้างต้นจะเห็นว่าเด็กที่รู้จักนำกลวิธีการอ่านมาช่วยในการอ่าน จะทำให้การอ่านของเด็กเกิดความเข้าใจและง่ายขึ้น และยังสามารถนำกลวิธีการอ่านเหล่านั้นมาช่วยใช้ในการอ่านยังประสบการณ์วิชาอื่น ๆ ได้ดีอีกด้วย